

mokslas menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1978 METAI

BALANDŽIO MĖN. 1 D. / APRIL 1, 1978

PART TWO — Nr. 76 (13)

Šiame numery:

Mokslo džiaugsmas su lietuviškais nuosimčiais.
Žvilgsnis į pasaulio ir mūsų ateitį.
Studentiškos pogrindžio parodijos.
Rečitatyvas mylimajai.
Acta Baltico-Slavica XI tomas.
Tautosakininkui Jurgiui Dovydaičiui 70 metų.
Bolševikmečių skaičius ir Klaipėdos klausimas.
Nauji leidiniai.
Kultūrinė kronika.

ŽVILGSNIS Į PASAULIO IR MŪSŲ ATEITĮ

ADOLFAS DAMUŠIS

Mokslinės technologijos pažanga

Per penkiasdešimt paskutiniųjų metų technologija pažengė į priekį kur kas daugiau negu per penkis tūkstančius metų anksčiau. Tai įvyko mokslinio tyrimo dėka. Technologija atveria daug galimybių. Kompiuterių pagalba ji vykdyti genetinės modifikacijos, padės kontroliuoti orą, spartinti gamybą. Biomedicini- nė inžinerija gamina sintetinius sąnarius, apvaldys ligas, prailgins gyvenimą. Netolimoje ateityje laseriai bus panaudoti plačiai operacijoms bei skausmo. Ir turbūt greit jų pagalba bus įvykdytas žuolis atpalaiduoti energiją ir iš neradioaktyviųjų atomo branduolių.

Pereitame šimtmečiuose industrija vystėsi empirinio patyrimo pagalba. Šiais laikais industrija kyla dėka mokslinio tyrimo. Intelektualiųjų institucijų, kaip universitetų, tyrimo laboratorijų reikšmė didėja. Iš jų kils nauji išradimai, naujos idėjos. Šių laikų beveik visos stambiosios politinės, ūkinės, socialinės sistemos žavis mokslu ir technologijos pažanga. Ir ją labai skambiai vadina mokslo ir technologijos revoliucija. Ir beveik jie visi nenuaučia, kad tai žavi revoliucija įneša daug pakeitimų, kurie nesiderina su jų šiuo metu peršamosiomis dogmomis.

Technologijos vaidmeniu ryškinti tinka šia priminti istorijos bei politinės ekonomijos profesorius Thomas Robert Malthus. Jau 1789 metais jis pesimistiškai pranašavo pasaulio galą. Per spartus žmonių skaičiaus didėjimą ir per lėtą maisto ir rūbų gaminimą buvo jo pesimizmo priežastimi. Tačiau žmonės mirs iš bado ir neturės kuo apsiginti. Technologija jo pesimizmą sugriovė, atėjo į pagalbą — sintetinės trąšos pakėlė žemės ūkio našumą ir padėjo bent iš dalies išvengti bado katastrofos. Sintetinių kelių 1977 metais Jungtinėse Amerikos Valstybėse buvo pagaminta 3.6 milijonai svarų sintetinio poliestero plaušo. Tuo būdu technologija aprėngia milijonus žmonių. Pervedant tą kiekį į ekvivalentą medvilnės, jai užauginti būtų reikėję septynių milijonų akrų ariamos žemės. Tai būtų didesnis plotas, kaip New Jersey ir Delaware valstijos kartu sujungus.

Neužtenka technologija vien žavėti, reikia atsiliepti į jos sukurtas naujas aplinkybes bei reikalavimus. Būdamas vos kelių dešimčių metų, jau ji sugebėjo priversti bent svarstyti naujas pažiūras, radikalius posūkius politinėse, ekonominėse, socialinėse sistemose. Aiškiai iškyla naujos socialinės filosofijos reikalas. Kaip suderinti veikiančiojo asmens vaidmenį su gamta, pramonės plėtimusi ir gaminių gausa, jų teisingu skirstymu, ekologinėmis problemomis, su kultūra, su dvasinėmis vertybėmis? Kaip koordinuoti, balansuoti jų darnų tarpusavio ryšį ir bendravimą? Ties visi keliama klausimai jau šiuo metu yra problemos.

Mokslinės technologinės pažangos pagrindą yra įdomu pažvelgti į dviejų stambiausių ūkinių, socialinių sistemų pasisakymus apie ateitį: komunistinės marksistinės,

Sovietų Sąjungai atstovaujamos, ir liberalistinės kapitalistinės, Jungtinių Amerikos Valstybėms atstovaujamos.

Marksistų pažiūra į ateitį

Marksistiniame sektoriuje apie ateitį kalba V. Kosolapov knygoje "Žmonija 2000-aisiais metais", angliškai išleistoje 1976 metais. Jis ža- visi kompiuteriais, kuriais produktivumas fabrikuose yra pakeliamas 20-30 kartų, daug vilties deda į branduolinę energiją, kurios jo akimis ištekliai neišmatuojami, ir sintetikus, kurie žmones aprėngia ir pakelkia brangius minkštuosius metalus.

Tą visą progresą moksle ir technologijoje jis jungia "su nenugalimos komunistų partijos siekimais žmoniją atvesti į komunistų rojų". Mokslinės technologijos pažanga padės pagaminti tiek gaminių, kad jais bus galima apdailinti lengvai visus.

N.V. Markov knygoje "Mokslinė technologinė revoliucija" sako, kad technologija pasiekė savo viršūnę apie 2020 metus, tada bus pasiekta visiškai automatizuota gamyba ir bus sukurti visiškai nauji technologiniai metodai. Intensyvi technologinio vystymosi eiga tęsis apie 50-60 metų, beveik per visą dvidešimt pirmąjį šimtmetį. Bet tai anapult nereiškia, kad technologinis perversmas automatiškai išspręstų ekonomines socialines problemas. Jis tikrai sukurs techniškes, medžiagines sąlygas socialistinei revoliucijai. Iš tų pasisakymų matyti, kad materialinių gėrybių perteklius yra svarbi marksistų sistemos atrama. Jie yra pakliuvę į kapitalizmo psichozės įtaką — gaivališkai produkto materialinius gaminius ir nesijaudinti dėl kitų žmogų svarbesniųjų tikslų, kaip laisvė, tiesa, teisingumas.

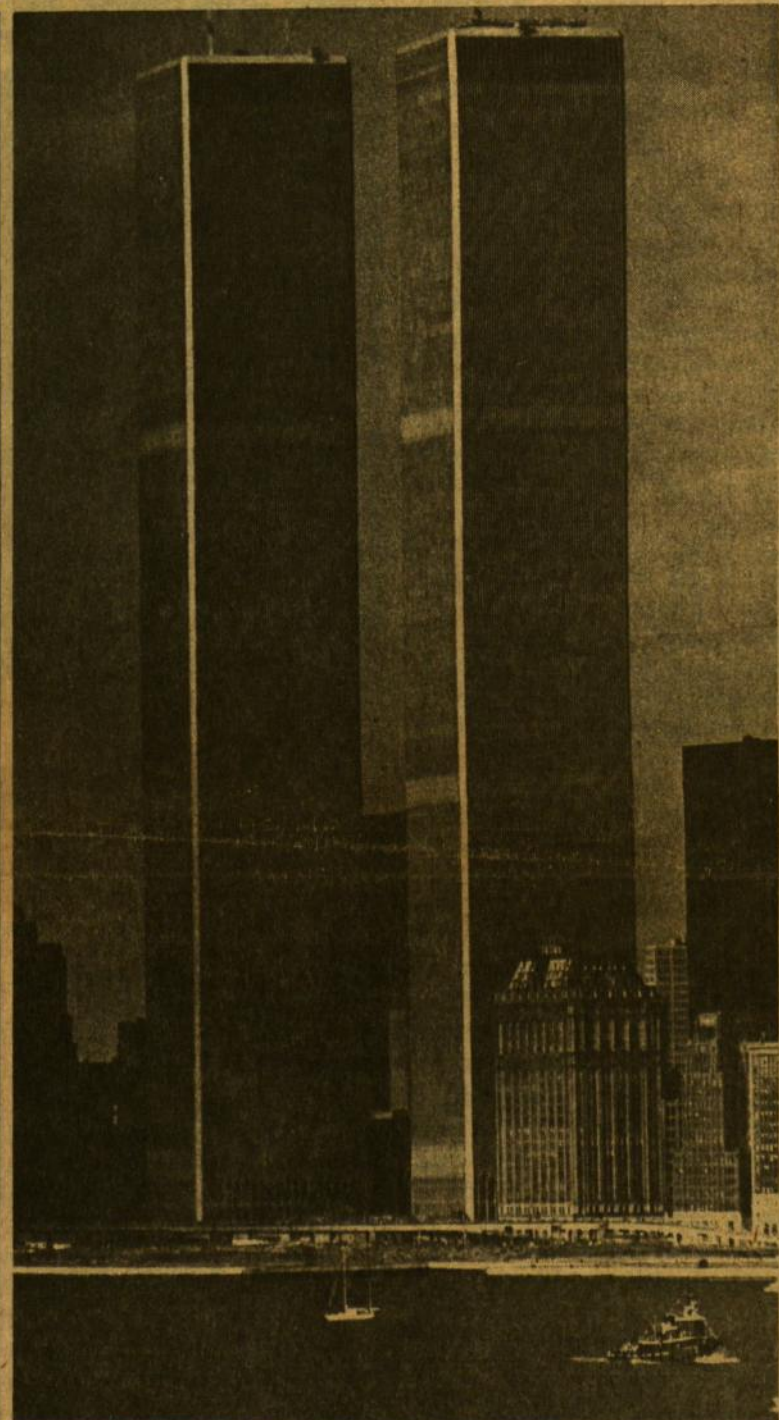
Naujoji kairė

Kaip reakcija prieš dogmatinį marksizmą iškilusi naujoji kairė daug vilčių į mokslinę technologinę pažangą nesudėda. Ji yra susirūpinusi dėl žmogaus nuasmeninimo ir jo identiteto sunaikinimo ne tiek pačiu gamybos procesu, kiek gamybos daiktų pertekliumi naudojimu. Ji atmetė keletą "šventų" ortodoksinių marksizmo dogmų: tvirtinimą, kad masės eina skurdyn, ir pramoninio proletariato pagrindinį vaidmenį socialistinėje santvarkoje, ypač paneigiant proletariato diktatūros klausimą.

Naujosios kairės tvirtinimu, kapitalizmas Amerikoje veikia per gerai žmogus praranda savo sielą daiktų pertekliuje.

Agresyviais veiksmais naujoji kairė visuomenės dėmesio nelaimėjo, bet daug savo sąjungininkų prarado. Ji nelaimėjo darbo proletariato, nes Amerikoje tas proletariatas sudarė pasiturintį luomą. Nelaimėjo nieko ir rasų grumtynėse, nes rasėms rūpėjo savi reikalai.

New Deal ir George Meany, sim- bolizuojantis unijas, apsaugojo Amerikos pramoninį proletariatą nuo

New Yorko pakrantėje — World's Trade Center

Nuotr. V. Mažello

nuskurdimo ir jo neatvedė į socialistų stovyklą.

Herbet Marcuse, vienas iš naujai kairėi simpatizuojančių filosofų, mano, kad neužtenka technologijos biurokratams pasipriešinti, reikia pateikti pozityvius atsakymus, kaip spręsti žmogaus egzistenciją žemėje, apibūdinti visapusiškomis priklausomybėmis vienas nuo kito.

Nežiūrint naujosios kairės nepasisekimo bei greito išnykimo iš gyvenimo, ji sukrėtė Amerikos politinį mastymą: iškilo diskusijų, svarstančių socialinį atsinaujinimą ne iš marksistų, bet iš liberalų pusės.

Naujosios kairės atsiradimas buvo jaunų žmonių nerimstančios dvasios protestas prieš nevykusios priedaides ir dogmos sustingusį marksizmą ir nesėkmės ženklus rodantį kapitalizmą ir turbūt protestas prieš visą apsnūdusią visuomenę ir jos nesugebėjimą atsiliepti į besikeičiančio pasaulio iššūkius.

Europinis komunizmas, marksizmo disidentai intelektualai Prancūzijoje yra išdava dvasinio nuovargio dėl Sovietų Rusijos vykdyto ir vykdomo smurto, besidengiant tarka ir laisve.

Solženicas ir kiti rusai disidentai atvėrė pasauliui akis, kad Markso mokslinis istorinis determinizmas neveikia — visuomenei auklėti

John Galbraith svarsto poindustrialinės technostuktūrinės bendruomenės idėją, Eugene Rostow tarptautinės bendruomenės idėją, Ralf Dahrendorf nagrinėja pokapitalistinės bendruomenės klausimus.

Visuose tuose svarstymuose šalia marksizmo plačiai paliečiamas liberalizmas, ekonomikoje sukūręs kapitalizmą.

John Locke (1632 —1704 m.), liberalizmo tėvas, gyveno dar tokiam žmonių laikotarpy, kai pastovumas ne konkurencija buvo gyvenimo norma. Autokratiniai valdovai feodalizmo laikais užpavo daug telių sau. Ekonomika buvo kontroliuojama valstybės, gildų, miestų savivaldybių, ponijos, susitelkusios apie monarchiją. Anuo laikui būti liberalu ekonomikoje buvo prasmės. Tai buvo lyg tikėjimas į žmogaus potencialą.

Lockės ūkinio liberalizmo principai individualizmas, laisva konkurencija, nevaržomas ir beribis ekonominis bei industrinis augimas paskatino žmogų glūdinčias jėgas veikti. Žemės atsargos tada atrodė beribės, gimstantys tikslieji mokslai pramoninkuose kėlė viltį ir džiaugsmą. Ekonominis liberalizmas sugebėjo pramonės ir ekonomikos vystymuisi duoti sėkmingų impulsų. Tuo būdu buvo pasiekti nuostabūs rezultatai.

Bet šiuo laiku liberalizmo ir marksizmo sistemų garbinama mokslinė technologinė pažanga ir šalia to staigiai didėjantis žmonių prieauglis sukūrė pasaulį, kuris jau nesiduoda atstovaujamam nei kraštutinio individualizmo, nei laisvosios konkurencijos, nei gaivališko ekonominio industrinio augimo, nei materialinių gėrybių pertekliaus, nei sporadiško inercinio pasipriešinimo prieš aplinkos taršą ir gamtos žalą. Dabar jau neužtenka tikrai gaivališkai didinti materialinius daiktus. Dabar iš anksto reikia organizuoti tyrimus naujoms energijos šaltiniams, taupyti žaliavų išteklius ir įieškoti naujų, nes esamosios atsargos greit išsibaigės. Principas "tesyvysta, tevyksta" tinka, kai yra ant ko vystytis. Kai reikia pamatyti ateitį ir ją pastrūpinti, reikia naujos ekonomikos ir iš viso naujo gyvenimo filosofijos, naujų ne egoistinių, bet socialiai sveikųjų idėjų.

Besivystanti socialinė realybė stato naujus reikalavimus. Individas darosi vis labiau ir labiau priklausomas nuo kitų. Jis tampa dalimi plačiai veikiančio tarpusavio ryšių tampa sujungto organizmo. Dabarties ir ateities technologinė bendruomenė šalia individualinės laisvės yra reikalinga ir koordinacijos ir planavimo.

Toji besikeičianti socialinė atmosfera sukelė sąmyšį ir liberalų ir neliberalų mąstyme. Nors marksistas Kosolapov ir bando mesti kaltinimą, kad kapitalistų ateities svarstymai yra kilę iš baimės, kaip apsaugoti kapitalistinę sistemą šios mokslinės technologinės revoliucijos sąlygose, vis tiek tenka duoti kredito liberalams, kad jie nesustingdavo savo pirmąsiose dogmose, kaip kad yra sustingę marksistai. Jie bando blaiviai įieškoti naujų kelių.

(Nukelta į 2 psl.)

Mokslo džiaugsmas su lietuviškais nuosimčiais

Mūsų visuomenės džiaugsmas pernai rudenį gerai pavykusių Mokslo ir kūrybos simpoziumų atsispaudo spaudos puslapiuose. Daugiausia tas džiaugsmas buvo tik labai bendro pobūdžio. Paskaitas, norėčiau vis dėlto teigti, kad tokios teatro seansų mačiūsių žiūrovo nuotaikos neužtenka. Priešingai — lauktinga, kad susidomėjusiųjų grupelės grįžtu į bent ryškiausias, užmarštin slenkančias Simpoziumo sesijas ir toliau vystyti ten iškeltus sumanymus, ypač jei tie sumanymai skamba praktiškai bei naudingai. Tik tada Simpoziumas bus realus ir įtaigojantis atečiai.

Maždaug šia siūloma linkme, atrodo, yra pasukę naujai suorganizuotas Lietuvių profesionalų ryšių tinklas, apie kurį jau skaitėme "Drauge" (1978. III. 9). Tačiau yra ir daugiau sumanymų, kuriems reikia visuomenės susidomėjimo ir akcijos. Štai, konkretus pavyzdys.

Kompiuterių ir informacijos technologijos sesijoje girdėjome Georgia Institute of Technology profesoraijančio dr. Prano Zundės pasiūlymą, vertą platesnio garsinimo ir dėmesio. Prof. Pr. Zundė kvietė suinteresuotus lietuvių studentus testuoti kompiuterių bei informacijos technologijos studijas jo dėstomoje mokykloje, o magistro ir daktaro laipsnių tyrinėjimo darbams pasirinkti rimtą, mokslinę temą, kuri tačia būtų naudinga ar bent įdomi lietuvių interesams.

Tik pagalvokime: šis pasiūlymas yra ir rimto akademinio darbo ir naudingo lietuvių reikalams projekto ir JAV išaugusios, visai naujos technologijos gražiai suderinta sintezė. Mančiau, kad panašaus siūlymo šiandien negalėtų padaryti Vilniaus universitetas, nei jokia kita Europos ar Amerikos aukštoji mokykla. Tokio sumanymo realizavimui juk reikia bent keturių, lengvai vienoje vietoje nerandamų, elementų: reikia akademinės laisvės ir aplinkos, reikia tinkamas priemonės turinčios aukštojo mokslo įstaigos, toje mokslo įstaigoje reikia prof. Pr. Zundės tipo mokslininko ir, galų gale, reikia tuo susinteresuoto studento. Pirmųjų trijų elementų junginys, visiškai be mūsų visuomenės pastangų, jau yra JAV gerai žinomoje griežtųjų mokslų mokykloje, kurioje dirba prof. Pr. Zundė. Iš mūsų visuomenės reikia tik studento! Argi nebūtų ironiška (nors ir džiugu), jeigu šiomis galimybėmis pasinaudoti atvyktų studentas iš okupuotos Lietuvos?

Prof. Pr. Zundė teigia, kad mokslinio darbo temą Ph. D. ir net M. S. studijų rėmuose būtų galima suderinti su lietuviška tematika bent trejose srityse. Cituojau iš jo laiško:

I. Sritis, kur lietuvių kalba yra tyrimų objektas iš informacijų ir kompiuterių mokslo taško, pvz., automatinis vertimas iš lietuvių kalbos ar į lietuvių kalbą; statistinė lingvistika ir jos pritaikymas komunikacijoje, šifravime, kalbos dinamikos analizavime ir pan., lyginamoji kalbų struktūra.

II. Sritis, kurių tyrimų objektas nėra specifiniai lietuviškas, bet kur galima panaudoti ką nors bendro su Lietuva ar lietuviška išveikta turinčius duomenis. Kaip pavyzdžius čia galima nurodyti įvairias modeliavimo problemas — demografinio judėjimo, socialinės dinamikos tyvėjimo, išveikloje, informacinių sistemų planavimo kasto sąlygomis, kultūrinių išteklių, optimalaus investavimo ir pan.

III. Sritis, kurios turi ką nors bendro su etnine tematika, specializuojant ją lietuviškąja kryptimi pvz., atitinkamą CAI (Computer Aided Instruction) programą (Nukelta į 2 psl.)

Žvilgsnis į pasaulį ir mūsų ateitį

(Atkelta iš 1 puslapio)

Neoliberalizmo pastangos

Naujų kelių įsiekimo iškyla neoliberalai. Jų požiūriu, pretendentai į įtaką ir į pilną naujojoje sistemoje bus ne individai, bet organizuotos grupės: pramoninkai, ūkininkai, darbininkai, profesionalai, bažnytinės bendruomenės, švietimo, mokslo institucijos, rasės, moterys, etninės bendruomenės.

Daugiau bus paimamos žmonių teisės, o ne nuosavybės teisės. Be abejo, dabar jau matyti reiškinį, kad ta kryptimi socialiniame gyvenime judama. Bet kyla klausimas, ar tai jau yra tikrasis sprendimas, ar tik viena iš naujų kelių įsiekimo apraiškų? Iš esmės dar vis stengiamasi su tais daliniais pakeitimais išlaikyti prie tradicinės liberalizmo doktrinos. Dar vis tiek yra tendencija išvengti bent kokios koordinacijos.

Prievarta ir laisvė, dešinė ir kairė

Pasaulis šiuo metu yra pakliuvęs į kraštutinių priešingumų klystkelius: kraštutinės prievartos (marksistinio komunizmo Sovietų Sąjungoje) ir kraštutinės laisvės (liberalizmo Jungtinėse Amerikos Valstybėse). Todėl nelogiška tas radikaliai priešingas sistemas statyti vienoje pusėje ir būtent kairėje.

Logiška būtų skirti politines socialines sistemas į kairiąsias ir dešiniąsias pagal jų praktikuojamus prievartos ar laisvės principus. Tikrai propagandos pagalba marksistai gali save vadinti kairiaisiais. Iš tikrųjų prievartos vartojimu kitaip galvojančių atžvilgiu jie yra dešinieji, kartu su naciais, fašistais, ir su kitais žmogaus teisių užpurtojais diktatoriškas, militaristinis ar politinis civiliniai. Pačioje kraštutinėje kairėje būtų liberalai, kraštutinės laisvės principo skelbėjai.

Idomu, kuria kryptimi tų sistemų disidentinės grupės slenka. Naujoji kairė kalba apie jamojo Markso humanizmą, atsiriboją nuo prievartinio komunizmo. Neoliberalizmas atsisako nuo beribio individualizmo, linkęs suprasti, kad žmogus, saugodamas savo laisvę, turįs respektuoti ir aplinkos teisę į laisvę, turįs ją derinti su savo artimo laisve. Tokiu būdu abiejų sistemų disidentai rodo aiškų tendencijų metamorfozės derinimo kryptimi ir šiek tiek traukiasi iš kraštutinių.

Kraštutinė privatinė — kraštutinė valstybinė nuosavybė

Abiejų sistemų aiškus pasimetimas yra jaučiamas ir kraštutiniuose nusistatymuose nuosavybės atžvilgiu. Visiškas nuosavybės nacionalizavimas, vykdomas Sovietų Sąjungoje, nepaspartino ekonominio augimo, nepadidino ūkio efektyvumo. Įvairių ūkiškai pažengusių kraštų socialistai jau mano, kad šimtaprocentinis nacionalizavimas buvo didelė marksizmo klaida. Bet dogmatikai biurokratai jau nebepajėgia tos klaidos atitaisyti, nes jie pajuto pasiekę antrojiems labai pagėdaujamo tikslo — lengvos ūkininkų luomo kontrolės ir jų sunkių darbų pelnyto uždario pasisavinimo.

Taip lygiai ir liberalai nepajėgia atsikvėpti nuo savo dievinamo free enterprise. Pastarasis principas anksčiau turėjo nuostabaus paprastumo galingą variklį — atlikti tik tai, kas atnešė pelną. Šis principas savo uždavinį per išėjus 300 metų jau yra atlikęs ir šiems laikams jis jau netinka. Dabar jau reikia ir ateityje reikės šiek tiek ir planavimo, ir koordinavimo, ir ateities numatymo ne vien pelno sumetimais. Visiškas atsiribojimas nuo bendruomeninės nuosavybės su išmintingu planavimu yra lygiai toks pat dogmatinis kraštutinis, kaip ir komunistų gaivališkas visko nacionalizavimas tikrai priešingoje pusėje. O kiekvienas toks fanatizmas ir ūkinėje sri-

tyje yra minties ir idėjų stagnacijos apraiška.

Materializmas ar respektas žmogaus vertybėms

Ir marksistai ir liberalai remiasi materializmo filosofija. Pirminybė skiriama medžiagai, telkiamam kapitalui, turtui, vystomai pramonei. Visos kitos vertybės yra nustumtos į antrą eilę, o kai kurios visiškai paneigiamos. O tuo tarpu nei pinigai, nei joks turtas nėra visagaliai. Jie ne tik visų problemų neišsprendžia, bet, iškelti į jiems nepriklausomą lygį, problemas sukuria. Už juos nenupirksi nei teisingumo, nei tiesos, nei išminties, net nei sveikatos.

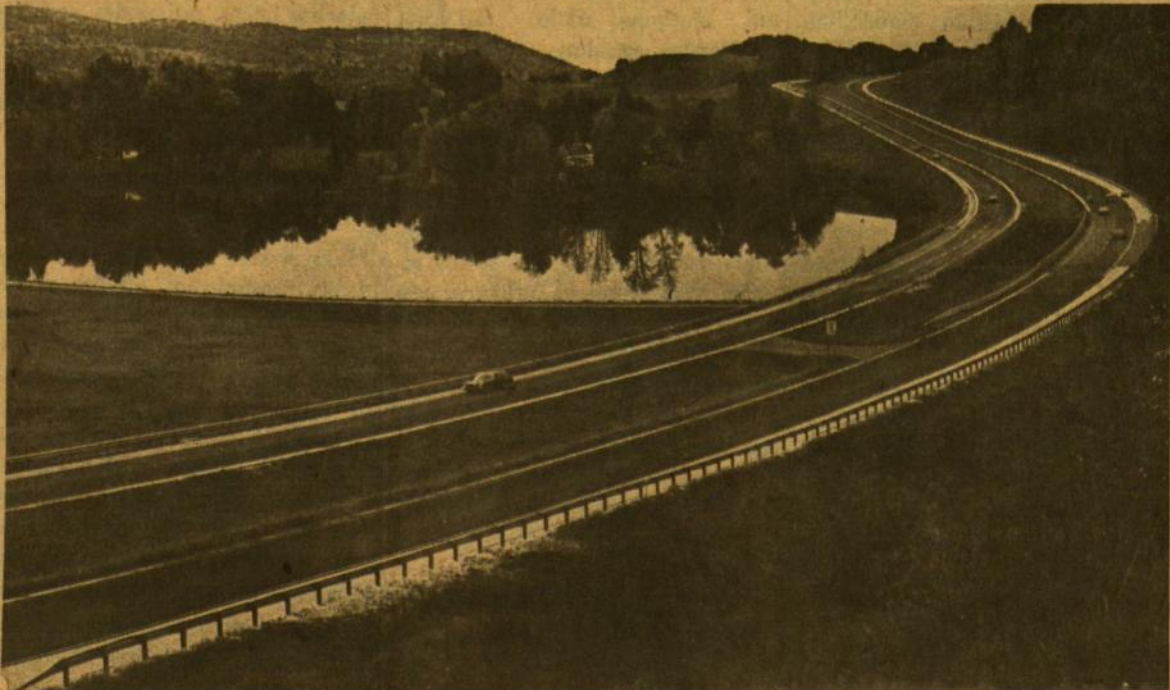
Šiuo metu pasaulyje materializmo apaštalių įžūlumas yra pasiekęs aukščiausią laipsnį. Ne materializmo menkumas yra kvestionuojamas, jie kvestionuoja idealistinės krypties buvimą.

Materializmo ir pelno alkio yra sukurta tokia socialinė sistema, kuri žaloja gamtą beatodairiniu eikvojimu, ir tokia bendruomenė, kuri naikina žmogaus asmenybę. Žmonija yra atvesta į aklą gatvę prieš neišsprendžiamas problemas. Tą savo kryptį materialistai vadina realizmu. Jie ir neįsivaizduoja, kad šią padėtį yra sukūrę, medžiagą iškėlę per aukštą, į jai nepriklausančią vietą, aukščiau už žmogaus neįkintamas vertybes.

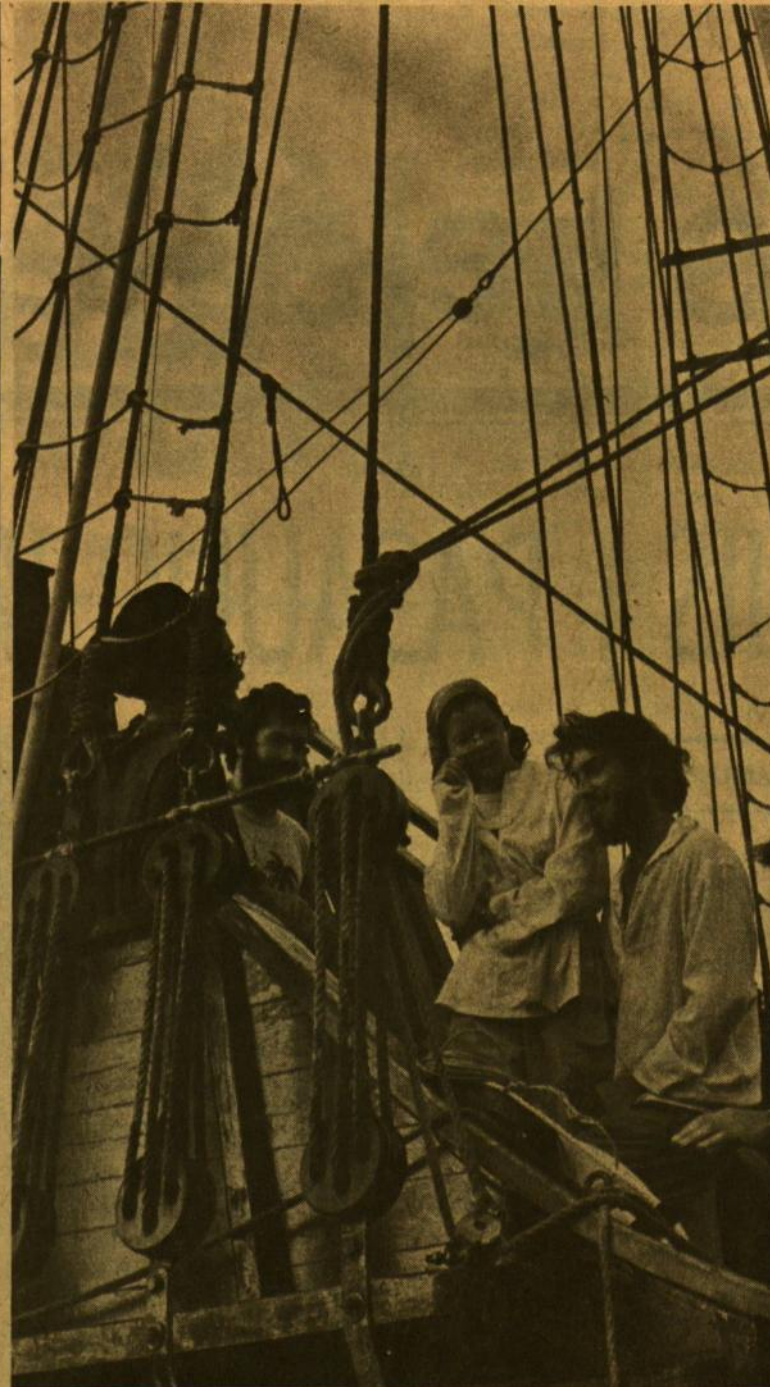
Toji jų netelsingai nustatytoji vertingumo eilė mokslinės technologinės pažangos gadynėje jau nustoja galios. Nėra abejonės, kad mokslinė technologinė pažanga žmonijai atlieka didelį patarnavimą, bet jos laikyti aukščiausiu tikslu yra neįmanoma. Kad ji nevelktų destruktiviai naikinančią, ji turi būti aukštesniųjų vertybių kontroliuojama. Todėl šiuo metu yra plačiai diskutuojama, jog mokslinės technologijos gadynės žmogus turi turėti kitokią filosofinę atramą, negu turi komunistinės sistemos ar buržuazinio žmogaus sukurto bendruomenės.

Jieškojimo išelties iš tos prastos padėties netruksta. Victor Ferkiss savo knygoje "The Future of Technological Civilization" New York, George Braziller, Inc., 1974, tai naujai mokslinės technologijos pažūrai numato tris susijungiančius į vieną principus (three overall synthesizing principles): 1) "naturalizmą — supratimą, kad žmogus yra gamtos dalis, ir jo išsilaikymas yra surištas su gamtos panaudojimu, 2) pilnatvę integralumą, kuris apima visą žmogaus pasulyje: fizinę planetą, ant kurios jis yra, bendruomenę, kurioje jis gyvena, ir jį patį kaip asmenį, 3) ir pagaliau prigimtimi įskiepytą naują filosofiją, pripažįstančią, kad žmonių bendruomenės ir žmogaus prigimties atsinaujinimas neateis nei iš šalies, nei iš viršaus... bet turi išsivystyti iš ten, kur ji yra įskiepyta". Tai aiškiai galima jausti "iš žmogaus sielos".

E.F. Schumacher, žinomas anglų ekonomistas filosofas, savo knygoje "Economics as if People Mattered",

Vingiuoti XX amžiaus keliai (Vermonto peizažas)

Su praeitės romantika į moderniąją ateitį...

Nuotr. V. Mažello

London, Harper and Row Publishers, 1973, sako: "Kaip besvarstytume, aukštesnės ir pirmesnės už materialinius mokslinės technologijos gaminius yra keturios pagrindinės krikščioniškos dorybės: prudentia, iustitia, fortitudo, temperantia (išmintis, teisingumas, dvasinis tvirtumas, savitvarda)." Pagal jį išmintis yra sugebėjimas tiesos žinias paversti sprendimais, kurie atitiktų laiko reikalavimus ir laiko realybę. Teisingumas, surištas su tiesa, dvasinis tvirtumas su gėriu, savitvarda su grožiu. Išmintis gi apgaubia jas visas tris.

Mūsų inasas dvidešimt pirmajam amžiui lietuvių tautoje

Aukščiausios realybės kriterijus yra tiesa. Dabarties sistemos stengiasi pasaulį įtikinti, kad jų naudojami metodai yra gyvenimo realybės padiktuoti. Tuo tarpu gyvenimo realybė jiems to nepripažįsta. Iš jų tarpo kyla apčiai disidentų, kurie, protestuodami dėl jų dogmatinio bei biurokratinio nelankstumo, jieško naujų kelių ir idėjų. Gyvenimo realybė jų taktikai nepritaria ir tai parodo daug neatsitiktinių nenormalybių, kaip pvz. nesibaigiančių terorizmo, žudynių ir kankinimų koncentracijos stovyklose bei beprotnamiuose, genocidu, išsilaužimas, kyšiai, išsivikvojimai, suktymai, žmogaus asmenybės žalojimu, tarša vandenų ir oro, žalia-

vy, neproduktingu eikvojimu be jokio respekto ateičiai.

Tos negerovės taip ryškiai sako, kad kuo labiau sistemos traukiasi nuo tiesos, tuo labiau jos yra tiesos atakuojamos negerovėmis, atsiradusiomis, tiesos nepaisant. Kuo labiau jos tolstą nuo teisingumo, tuo labiau neteisingumo rezultatai jas naikina. Yra neįmanoma tikėtis, kad šios sistemos taip radikaliai pasikeistų žmogaus vertybių atžvilgiu ir vertybėms pripažintų pirmenybę prieš materialinės pažangos daktus.

Pažinę esamųjų dabarties sistemų nelankstumą bei nesugebėjimą padaryti sprendimų, tinkamų šiai naujai mokslinės technologijos gadynei, nedera risti savo asmens su šiomis praeinančiomis sistemomis.

Mažai tautai ir valstybei, kaip yra lietuvių tauta ir Lietuva, tikslu yra susitelkti savyje ir daryti taiklius sprendimus, kuriais būtų grindžiamas kelias į šviesesnę tautos ateitį. Štai bent keli tokie sprendimų siūlymai:

1. Dėmesys žmogaus asmenybės pilnatvei ir laisvė jos išraiškai — tai yra respektas žmogaus indenti-

tetui. Išsivysčiusi mokslinė technologija iškėlė klausimą naujos socialinės sistemos filosofijos. Pastaroji turės būti tokia, kad derintų žmogaus asmenį su gamta, be-sivystančia industrija, su artimu, su

kollektivu, su visu pasauliu. Čia iškils svarba ne vien medžiaginių gėrybių gausos, bet taip pat svarba žmogaus dvasinių vertybių ir jų pirmenybė prieš materialinius gaminius. Materialinės vertybės žmogaus gyvenime yra labai svarbios, bet yra antrinės, pagalbinės. Krikščionybės pažūra į asmenį remiasi žmogaus, kaip asmenybės, vertingumo iškėlimu. Ši mintis socialiniame gyvenime nesulaikdavo jai priklausiančio atgarsio. Asmenybės vertinimo supratimas turėtų būti aktyviai propaguojamas mūsų tautoje.

2. Ne valdovai, bet vadovai

XXI amžiaus pradžios pasaulis bus didesnis žmonių skaičiumi, bet bus mažesnis dėl geros komunikacijos, išvystytos mokslinės technologijos dėka. Pasaulio žmonių skaičius prašoks penkis bilijonus, tai bus dešimt kartų daugiau negu žmonių buvo renesanso laikais bei liberalizmo gimimo laiku. Ateityje žmonijos dydis ir jos santykis su ekonominėmis galimybėmis bei kultūrinių vertybių naudojimu bus pagrindinis išmintingas tautinės ir pasaulinės politikos rūpestis.

XXI amžiaus socialinės problemos vers valstybių vadus labai pasitempti, kad sugebėtų aptvarkyti ūkį ir sėkmingai vykdyti jiems pavestą uždavinį šioje trapijoje, žmonėmis perkrautoje Žemės planetoje. Autokratinį valdovų, diktatorių gėdys bus pasibaigusi. Reikės sumanių ir labai gabių vadovų, kurie sugebėtų jiems patikėtus kolektyvus aprūpinti ir įvairių grupių interesus išlaikyti balanse.

Visoje Lietuvių visuomenėje reikčia aiškintis sąmoningos demokratijos reikšmę ir vertę ir reikia stiprinti jos dvasią, teisingai vertinant rinktų vadovų darbą su aiškiai jiems statomu tikslavimu "vadovauti, o ne valdyti". Pasaulis jau yra pavargęs nuo ribotos išminties ir juodų, ir raudonų, ir baltų, ir geltonų, diktatorių pasireiškimų ir jų užgaidų.

3. Pasaulinės bendruomenės idėja

Mokslinės technologijos pažanga prisidės prie pasaulinės solidarios bendruomenės idėjos iškėlimo. Erdvės satelitų dėka žemėje jau greit nebus nežinomo ar neskaidomo ploto. Jau iš pastatų skaičiaus kiekvieno krašto gyventojų tirštumas gali būti lengvai apskaičiuotas. Infraudonoji fotografija iš satelitų lengvai suseks agrikultūrinių pasėlių plotus ir žemės turty mineralines atsargas. Visiems visa mūsų Žemės planeta bus atidengta. Nebus joje didelių paslapčių. Toks atvirumas bus labai vienijantis veiksnys. Pasaulis drąsiai atsilieps ir prieš prievartos naudotojus.

Pats realiausias bendravimas bus ekonominis kultūrinis. Ekonominis pasaulis darosi labai priklausomas. Savo laiku ketvirtadalis Amerikos kviečių buvo pasiūstas Indijai gelbėti nuo bado. Po šio Antrojo pasaulinio karo Amerika gelbėjo Europą ir joje tuo metu buvusius mus, tremtinius, siųsdama atsargas maisto, rūbų. Alyva šiuo metu plaukia iš Arabijos, bananai, kava iš Pietų Amerikos. Ir nežiūrint kas kur gyvena, baltas ar raudonas, juodas ar geltonas, pasaulinė eko-

(Atkelta iš 1 psl.)

mų ir sistemų projektavimas; etninių kultūrinių išteklių panaudojimo pagerinimas kompiuterio pagalba ir pan.

Aišku, būtų galima surasti ir daugiau sričių, šalia šių, prof. Zundės suminėtu.

Pažymėtina, kad dabar, pava-sari, yra pats laikas įteikti stojimo į universitetą prašymus, norint pradėti studijas šį rudenį. Taip pat reikšmingas dar vienas faktas, kuris byloja, kad čia eina kalba ne apie per vieną naktelę

atliekamų uždavinių. Tik pas-skačiuokime: daktaro studijos trunka apie 3 metus, tad šio siūlymo pirmųjų rezultatų negalėsime matyti be 1981 metų vasaros. Toks, palyginus, ilgokas laiko tarpas skatina prof. Zundės pasiūlymą imti visu rimtumu, nes laikas dirba mūsų naudai.

Čia išdėstyta prof. Pr. Zundės siūlymą aktyviai remia Chicagoje besiorganizuojas kompiuterių srityje dirbančiųjų lietuvių profesionalų klubas. Seimos, studentija, spauda, organizacijos yra skatinamos šio siūlymo nepraleisti pro pirštus. Juk prieš mus stovi gerokai išlukštena, nekainuojanti brangiau už kitokias ismenines studijas, rimto mokslinio darbo galimybė gerą vardą turinčiame universitete. O kas

ypač patrauklu, kad siūloma tema yra naujoje, greitai plintančioje mokslinėje disciplinoje, o ta disciplina tiesiogiai daug žada lietuviškiems reikalams!

Suinteresuoti gali kreiptis tiesiai į Georgia Institute of Technology arba rašyti prof. Pranui Zundei, School of Information and Computer Science, Georgia Institute of Technology, Atlanta, Georgia 30332.

Yra visai realu tikėtis, kad sekančiame Mokslo ir kūrybos simpoziume pranešimą skaitys ir doktorato laipsnio besiekiantis studentas, kurio moksliniai tyrinėjimai informacijos technologijoje bus tiesiogiai įdomūs ir lietuviams. Tai bus tikrai džiuginantis reiškinys — džiuginantis su nuošimčiai!

Antanas Dundzila

DR. K. G. BALUKAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija.
6449 So. Pulaski Rd. (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Jei neatsiliepa skambinti 374-8004
Pritaikyti ligonius pagal susitarimą.

DR. VL. BLĄZYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue.
Val.: pirm., antr., ketv. ir ketvirtad. 8 iki 7:30 val. vakaro.
Šeštad. nuo 1 iki 2 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telef. WA 5-2670.
Rezid. tel. WALbrook 5-3048.

Tel. ofiso HE 4-5849; rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. 1:00 - 5:00 val. popiet. treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Jonas G. BYLA-BYLAITIS
GALVOS IR STUBURO LIGOS
2858 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Tel. — 476-3409
Valandos pagal susitarimą

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val.: pagal susitarimą: pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penkt. 10-4; šeštad. 10-3 val.

Ofis. tel. 735-4477; Rez. 246-2839
DR. E. DECKYS
GYDYTOJAS IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir Emocinės ligos.
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Tel. — BE 3-5893
Specialybė Akių ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. — PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKSA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000. Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGIJĄ
CHIRURGIJA
5214 No. Western Avenue
1002 No. Western Avenue
Tel. atsakoma 12 valandų
489-4441 — 561-4605

Istaigos ir buto tel. 652-1381
DR. FERD. VYT. KAUNAS
BENDROJI MEDICINA
1407 So.49th Court, Cicero, Ill.
Kasdien 10-12 ir 4-7
Išskyrus treč. ir šeštad.

Tel. ofiso ir buto: OLYmple 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak., išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniai 12 iki 4 val. popiet.

Tel. REllance 5-1811
DR. WALER J. KIRSTUK
Lietuviai gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir ketvirtad. ir penkt. nuo 12-4 val. popiet. ir 6-8 val. vak. Treč. ir šeštad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIKIŲ IR VAIKŲ LIGOS
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue.
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto iki 1 val. popiet.
Ofs. tel. RE 7-1168, rez. 239-2919

Ofs. HE 4-1818; rez. PR 6-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
71-05 ir Campbell Ave. kamp.
Val.: pirm., antr., ketv. ir ketvirtad. ir penktad. 3 iki 7 v. p. p. Tik susitarus.

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KAROSAITE
7051 So. Washenaw — Tel. 778-6766
Pritaikomi skūniai pagal gydytojų receptus.
Didelis akinų rėmų pasirinkimas.
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. 10-5:30.
Ketv. 1-8 v. vak. Šešt. 10-4 v. p. p. Trečiadieniai uždaryta.

Telef. — 282-4356
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
111 NO. WABASH AVE.
4200 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą.

DR. FRANK PLECKAS
(Kalba lietuviškai)
OPTOMETRISTAS
Tikrina akis. Pritaiko akinus ir "Contact lenses"
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet. ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880, rezid. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4255 W. 63rd Street
Ofiso telef. RE 5-4410
Residencijos telef. GR 6-0617
Ofiso val.: pirm., antr., ketv. ir ketvirtad. nuo 1:00 ligi 3:00 val. popiet.

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antr., ketv. ir penktad. 2-5 ir 6-7 — iš anksto susitarus.

Tel. ofiso PR 6-6446
F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą.

Ofs. tel. 586-3166; namų 381-3772
DR. PETRAS ŽLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 So. Narragansett Avenue
Val.: pirm., antr., ketv. ir penkt. 2-7; šeštadieniai pagal susitarimą

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems.

(Nukelta į 3 pusl.)

Nuotr. V. Mažello

Kodėl Verdi nepralenkiamas?

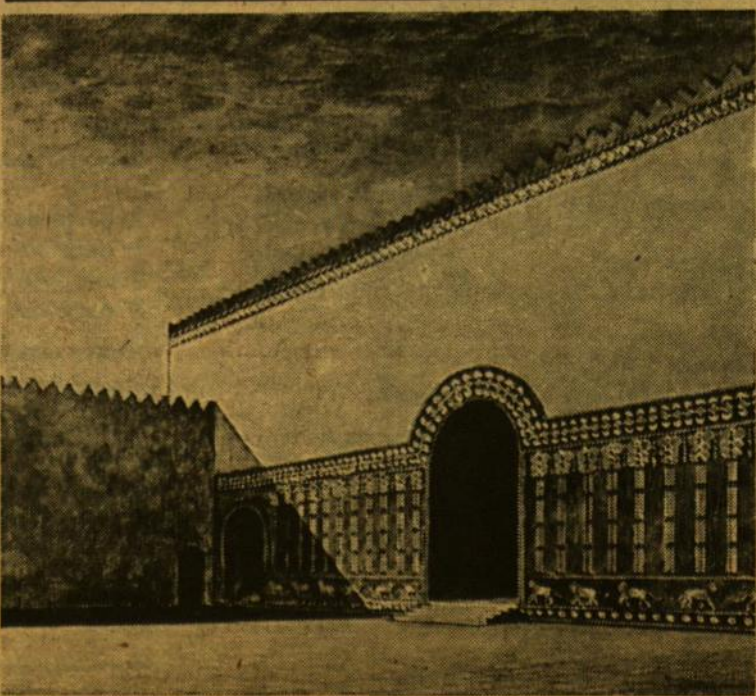
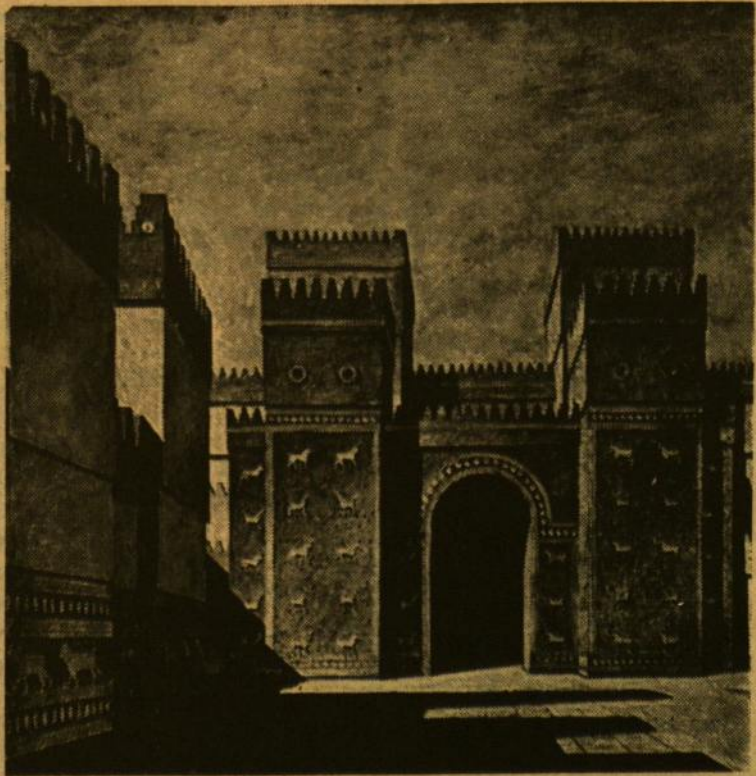
SAULĖ JAUTOKAITĖ

Italų kompozitorius Giuseppe Verdi, gimęs 1813 m., nebuvo komplikotas žmogus. Jis vis sakydavo: „Aš esu ir visada būsiu kaimietis iš Le Roncale“. Jis buvo žemės žmogus, tiesaus ir ramaus būdo. Nors nebūdama godus, tačiau mokėjo ir žinojo, kaip susitvarkyti piniginius reikalus. Nuo pat pradžių savo kūryba laimėjęs pasisekimą, visam laikui gerai užsitikrino piniginių reikalų. Nusipirkęs didelį ūkį netoli Milano, pavadintą Villa Sant'Agata, su savo antrąja žmona praleido jame visą gyvenimą. Ten jis ne tik rašė operas, bet taip pat dirbo ūkyje, vaikščiojo ir važinėjo po laukus.

Bet Verdi, kaip ir dauguma kūrėjų, neliko nepalietas gyvenimo nelaimės. Neturėdamas nė 30 m., jis pergyveno savo asmeninę šeimos tragediją. Dvejų metų laikotarpyje mirė jo žmona, sūnus ir dukterė. Ši tragedija paliko žymes ne tik jo asmeniniame, bet ir kūrybiname gyvenime. Nuo to laiko jis vis labiau traukėsi nuo triukšmingo didmiesčio į savo privačią, pasirinktą vietą — Villa Sant'Agata. Šios nelaimės randus randame taip pat ir jo kūryboje. Beveik neraišioje jo operose, kuriose nebūtu atvaizduota tėvų — vaikų santykių. Ši tema buvo dažniausiai, artimiausiai ir dramatiškiausiai išreikšta jo muzikoje.

Verdi buvo ne tik Italijos didžiausias kompozitorius, bet taip pat ir italų tautos herojus. Nors jo pirmosios operos ir nebuvo muzikiniai ir dramatiškai stiprios, tačiau jų libretuose buvo išreikšta tuometinė politinė mintis, norint italams išsivaduoti iš Austrijos imperijos ir susivienyti vienoje laisvoje valstybėje. Čia ne tiek muzika buvo svarbu, kiek libretai, vis išsukantys patriotinius, tautinius jausmus. Vienu laiku jis net buvo išrinktas į senatą. Bet, neišbuvęs nė metų, atsiskė tos vietos, sakydamas, kad nieko neišmanęs apie politiką, ir ji nelabai jam įdomi. Neturėdamas finansinių rūpesčių, Verdi daug keliavo, aplankė Rusiją, Prancūziją, Ispaniją, Angliją. Besilankydamas Milane, viešbutyje jis staiga mirė, sulaukęs jau 88 metų. O tai atsitiko 1901 m. Su Verdi mirimi Italija prarado ne tik didžiausią melodijos meistrą, bet taip pat laisvės mylėtoją ir tautinės dvasios simbolį.

Kompozitoriaus Verdi kūryba galima suskirstyti į tris periodus. Jo pirmojo kūrybos laikotarpio operos yra net meno prasme gana nelygios, taigios gerokai kraujės. Iš šio periodo dažniausiai statomos: „Nabucco“, „Ernani“ ir „Macbeth“. Antrajam laikotarpiui priskiriamos turbūt jo žinomiausios operos „Il Trovatore“, „Rigoletto“ ir „La Traviata“. Šiose operose žymiai mažiau randama lėkštumo ir trankumo, bet jau atsiskleidžia ir visi Verdi būdingi operos elementai — choras ir melodija. Trečiojo periodo operos priskiriamos vadinamam grande opera stiliui. Čia įeina „Scicilijos mišparai“, „Likimo ga-

Taip galėjo atrodyti, archeologų teigimu, „Nabucco“ operos istorinio herojaus karaliaus Nabuchodonosoro (905-562 pr. Kr.) sostinė Babilonas: viršuje miesto vartai, apačioje — karaliaus rūmai.

lia“, „Simone Bocanegra“, „Don Carlo“ ir „Aida“. Čia jau orkestras nebėra vien tik akompanimentas, bet savo harmonija ir spalvingumu atskleidžia ir scenoje vykstančią dramą.

Kompozitorius Verdi tęsė kompozitorių Rossini, Bellini ir Donizetti pradėtą operinę itališką tradiciją. Šie trys kompozitoriai turėjo didelės įtakos Verdi muzikai: Rossini savo orkestracija, Bellini savo melodingumu, Donizetti savo dramatiškumu. Verdi, įsėkdamas dar tolimesnės muzikinės išraiškos, sudėjęs šiuos tris elementus, išvystė tipiskai verdiską operos stilių, kuriuo pabrėžė žemiškąją žmogaus dramą. Šitokių būdu Verdi puoselėjo operą ne vien meniniais, bet ir tautiniais sumetimais. Jis sakė, kad kiekviena tauta turi kultivuoti tai tautai būdingą muziką, o italams būdinga yra jo stiliaus opera. Kompozitoriui Verdi buvo svarbiausia, kad librete būtų stipriji emocinių situacijų, priešingybių ir greito veiksmingumo, nes tai atitiko ir jo muzikinį charakterį.

Verdi opera „Nabucco“ priklauso pirmajam jo periodui. Ši trečioji kompozitoriaus opera pirmą kartą buvo pastatyta 1842 m. kovo 9 d. Nabucco yra Babilonijos karalius, kuris, užkariavęs Je-

ruzale, jos gyventojus išvaro į nelaisvę. Sugrįžęs į Babiloniją, jis išprotėja ir yra uždaromas kalėjimui. Jo dukterė Abigailė, padedama vyriausių kunigų, pasiskelbia valdove. Tuo tarpu Nabucco vizijoje kalėjime mato, kad jo kiti dukterė Fenena yra vedama į bausmės mirtiną vietą. Jis melodia Dievą pagalbos. Staiga jis pasveiksta iš pamišimo. Tarnų padedamas, Nabucco išgelbsti savo dukterį Fenoną. Abigailė nusizūdo, ir Nabucco toliau tęsia savo karaliavimą, dabar jau įtikėjęs į Visagali Dievą. Po šios operos premjeros Francis Toye rašė: „Nabucco turbūt yra labiausiai pavykęs iš visų ankstyvesniųjų Verdi operų“.

Kompozitoriaus Verdi opera „Nabucco“ priklauso tam stiliui, kuriame dar tebėra vyraujantys choralai, duetai ir arijos. Čia veiksmas ir problemos yra išsprendžiamos greitai. Greitis (tempo) yra įdomus Verdi muzikinės bruožas. Visur jo užrašuose ypač yra pažymėtinai ir pabrėžtas greitis. Tas greitis, atrodo, tikriausiai bus išplaukęs iš savo publikos pažinimo ir jai pataikavimo. Jis vis visoms libretistoms akcentuodavo savo publikos skonį, girdi, ji negali spektaklyje nuobodžiauti. Skaitant Verdi užrašus ir laiškus, susidaro įspūdis, kad jis pataikavo ne vien publikai, bet ir solistams. Verdi skundžiasi draugui, kad kritikai reikalauja progreso, ragina eiti pirmyn, bet publika nuteikia tam padaršinimo savo nepilnumu ir nepritarimu, o solistai ir tenori dainuoti tikrai arijas ir duetus.

Italų kompozitoriaus Verdi muzikinis greitis tiko nekantriai, itališkai auditorijai. Kompozitorius, pažinęs savo publiką bei jos muzikinius reikalavimus, išvystė tipingą verdiską operos stilių. Nors kartais ir su gana dideliais dramatiniais trūkumais, kuriuos pastebime ir „Nabucco“ kūrinys, tačiau su ryškiomis bel-canto

Žvilgsnis į pasaulį ir mūsų ateitį

(Atkelta iš 3 pusl.)

ti mokslo greitėjančių tempų ir didėjančių skaičių. Planingas auklėjimas ir švietimas, mokslinė pažanga, ekonominis kilimas žemės ūkyje ir pramonėje būtų jo dėmesio centre. Nemažesnis rūpestis būtų ir tautos prieauglio klausimas. Jaunos šeimos būtų skatinamos turėti bent keturis vaikus, kad būtų papildyti sovietinio genocido padaryti nuostoliai.

Socialiniu idealu būtų siekiama visų įsitikinimo, kad socialinis teisingumas ateities Lietuvoje būtų įgyvendintas visuotiniai visiems.

Mūsų tauta ilgai buvo politiškai pavergta, ekonomiškai išnaudojama, socialiai skriaudžiama. Išvadavimas iš vergijos būtų pirmasis socialinio idealo uždavinys. Kaip pavyzdį palmikme nepriklausomos Lietuvos laikais įvykdytą žemės reformą. Tada buvo duota žemė nuosavybės prieš tai beturčiuo darbo žmogul. Okupantai ją iš jo atėmė. Ateityje jis turės tapti pilnateisiu savo ūkio tvarkytoju. Ateityje turės būti pasiekta žmogaus pilnų teisių ne tik politikoje, bet taip pat ekonomikoje ir kultūrinio vertybių naudojime. Lietuvių tauta bendrosios gerovės principu, pilnu teisingumu, socialiniu solidarumu gali tapti pirmaujanči pasaulio tautų bendruomenėje.

Tie visi trys idealai: religinis, tautinis, socialinis turėtų įsąmoninti sudarą organiską, tvirtą junginį. Be abejo, neįmanoma tikėti ir gal nereikėtų tikėti, kad visa tauta taptų vienos minties ir kad nebūtų nuomonių skirtumų. Skirtumai bus. Bet yra galima dženiteleniškai įsąmoninti tuos tris idealus vertingai toleruoti ir nepaversti jų ko-

arijų melodijomis, su triukšmingais, ritmingais choralais Verdi patį patenkinanti ne vien anuometinė itališką operos publika, bet taip pat ir dabartinę itališką ir neitališką publiką, iš kurios nereikalaujama didelio muzikinio pasiruošimo. Šiuo keliu eidamas, kompozitorius Verdi tapo ne tik nepralenkiamu ir žinomiausiu operų kompozitorium, bet taip pat ir specialiai itališkos operos tėvu.

Nors italų kompozitorius Verdi parašė netoli 30 operų, tačiau visa jo muzikinė kūryba labai ilgai brendė ir keitėsi. Labiausiai skirtingos nuo visų jo kitų operų yra „Otello“ ir „Falstaff“, kurios net ir nuolatinei Verdi operų publikai yra per sunkios ir mažiau mėgiamos. „Otello“ dar kartais yra vadinama net Verdi „vagneriškoji“ ope-

vos objektu. Tai būtų toks mėginimas gerbti vienas kito įsitikinimus ir neišstumti už „tvoros“ tautos daugumos puoselėjamų vertybių. Toks nusistatymas aiškiai liudytų visuomeninį demokratinį brandumą. Tie idealai viens nuo kito priklauso ir vienas kitą papildo. Jų integracija sudarytų sąlygas tarpusavio tolerencijai ir tautiniam solidarumui ugdyti. Tautai, kuriai šis laikas stato egzistencijos klausimą, yra svarbu sutarti dėl respekto vertybės, kurios pasirodė yra pajėgios būti mūsų tautos atsparumo pagrindu.

Mūsų tautos padėtis pasaulyje, besikeičianti socialinė aplinka ir tos mintys, kurios iškyla pasaulinėje plotmėje iš įvairių protų, verčia mus įsiskoti taiklų sprendimų savo tautai.

Gyvenimo realybė turi savo logiką ir gaires savo pozityviajai kryptimi. Be abejo, tuoj kils klausimas, kas yra tie, kurie tą teisingąją gyvenimo kryptį įspės. Pirmiausia žvelkime į tremtinių bendruomenę, kuri savo asmeninius pergyvenimus, savo patyrimu yra gyvas protestas prieš neteisingumą, vykdomą melą, pasaulio nesugebėjimą atsiliepti į laiko reikalavimus. Ji tiesioginiai pergyveno idealų segregacijos žałą. Ji turėtų išlaikyti minties dinamiškumą ir kelti drąsiai naujas idėjas. Mūsų visa tauta turi duomenų bandyti atspėti naujosios ateities gaidynės kryptį, joje įžvelgdama idealų integralumo reikalingumą, dvasinių vertybių pirmavimą, pilnutinės žmogiškos asmenybės reikšimosi vertę.

Stebėdami dabarties disidentus, drąsiai pasisakančius prieš dabarties negeroves, galime daryti išvadą, kad patį didžioji gyvenimo istorijoje

ra, nes manoma, kad Verdi, būdamas susipažinęs su Wagnerio operomis, savo dvi paskutiniąsias parašė Wagnerio muzikos įtakoje. Šiose operose Verdi atsipalaidavo nuo jam taip įprastų arijų ir duetų, šių operų veiksmas plaukia labiau ištiesai, muzika ir žodis vienas kitą papildo be stiprių atskirų arijinių sukarpyimų. Senatvėje Verdi, parašydamas dvi visai skirtingo pobūdžio operas „Otello“ ir „Falstaff“, abi pagristas Sekspyro veikalais, pasiekė ne tik savo, bet ir visos itališkosios operos viršūnę.

Vladas Juodeika

DIDŽIOJI ILIUZIJA

Markizmas teorijoje ir praktikoje I-as tomas

Tai kapitalinis veikalas, kuriame autorius išdėsto markizmo teorines prielaidas, ekonomiką, politiką, kultūros sampratą, santykius su religija ir etika, o taip pat Markso audringo gyvenimo fragmentus.

DIDŽIOJI ILIUZIJA parašyta įdomiai, lengvu stiliumi ir duoda vispusišką informaciją. Kaina \$15.00. Užsakymus „Book Fund“ vardu siųsti: Mrs. A. Pazura, 1284 Live Oak Drive, Anaheim, CA 92805. Knyga taip pat gaunama pas platintojus.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS.

Neuomoje, Parduoda, Taiso Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas.

Phone — 581-4111, 5610 S. Pulaski Rd., Chicago

Prie lietuviškojo kelrodžio...

Nuotr. V. Maželis

ir realybėje ryškėjanti jėga yra ne istorinis determinizmas, ne beribė laisvė be kontrolės ir be savitvar- dos, bet iš kūrybingos visuomenės išskylančios tvirtos ir išmintingos as-

menybės, kuriose yra Dievo įkvėptas teisingesnis pasaulio troškimas ir kuriose yra įskiepyta herojinė vis už vertingesnį gėrį kovojanti aukos dvasia....

MES STENGIAMĖS DUOTI LIETUVIAMS GERIAUSIĄ PATARNAVIMĄ IR GERIAUSIAS PIRKIMO SĄLYGAS. ĮSIGYKITE LABAI PATVARIĄ IR EKONOMIŠKĄ SUSISIEKIMI PRIEMONĘ.

Naujas 1978 m. Plymouth HORIZON — labai ekonomiškas, 4 cilindrai, su galionu 38 mylias. Kaina nuo — \$3,706.00

1978 m. CHRYSLER kaina nuo \$4,700.00

Turime jautuliams mašinų: Cadillac, Buick, Pontiac, Oldsmobile ir kitų, taipgi importuotų, įvairių kaimų, pradedant nuo \$100.00. Mūsų dirbtuvėse prityrę mechanikai patalsys karoseriją (Body), sparnus (Fenders) ir sureguliuos motora.

BALZEKAS MOTORS, 4030 S. Archer VI 1515

Seniausios automobilų pardavėjas Chicagoje, gerbiamas virš 60 m. PLYMOUTH — VOLARE — CHRYSLER — ARROW

EKSKURSIJOS Į LIETUVĄ 1978 METAIS !!

AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU

Isteigta 1959 m.

9727 So. Western Ave., Chicago, Illinois 60643

Tel. — (312) 238-9787

6 VIENOS SAVAITES KELIONES:

1 — gegužės mėn. 1 d.; # 2 — gegužės mėn. 8 d. (užpildyta); # 3 — gegužės mėn. 14 d. (užpildyta); # 15 — rugsėjo mėn. 25 d.; # 16 — spalio mėn. 9 d.; # 17 — spalio mėn. 16 d.

DVIEJŲ SAVAIČIŲ KELIONES:

4 — birželio mėn. 12 d. (Vokietija); # 5 — birželio mėn. 18 d. (Roma); # 6 — birželio mėn. 26 d. (Leningradas); # 7 — liepos mėn. 2 d. (Roma); # 8 — liepos mėn. 10 d. (Sveicarija); # 9 — liepos mėn. 17 d. (Paryžius); # 10 — liepos mėn. 24 d. (Ryga-Leningradas); # 11 — liepos mėn. 31 d. (Leningradas); # 12 — rugpjūčio mėn. 7 d. (Sveicarija); # 13 — rugpjūčio mėn. 14 d. (Paryžius); # 14 — rugsėjo mėn. 4 d. (Ryga-Leningradas); # 15 — rugsėjo mėn. 20 d. (Kalėdinė)

Dėl kainų ir platesnių informacijų kreipkitės į American Travel Service Bureau!

Visos ekskursijos aplankys Kauną ir Trakus. Visos skrenda su palydovu.

Taipgi parduodame pagilintus skridimus (čarterius) į Londoną, Frankfurtą, Žurichą, Varšuvą, Havajus, Las Vegas ir kitur.

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBES

Pardavimas ir Taisymas

2646 W. 69th Street — Tel. RE 7-1941

LADIES AND GENTLEMEN!

Hair formula JIB is Patented-Guaranteed in Switzerland and is Registered in USA, Canada, Europe. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, Splitting ends, strengthening HAIR, Root growth, and restoring NATURAL HAIR COLOR. Using JIB you will never be BALD or GREY, 100% Guaranteed. Listed in Druggist, Red-Blue Book, Drug's-Chemist Order STRAIGHT JIB LAB.: J & J, 2557 W. 69th St., 1640 W. 47th St., So. 50th Ave. & 14th St., Cicero, Ill., 1147 S. Ashland Ave., 2834 No. Milwaukee Ave., Chicago, Ill. JIB Medicine Liquid 8 oz. week supply — \$5.00. Money Order postpaid Send Today JIB LABORATORY, 1437 So. 49th Ave., CICERO, ILL. 60650

Jurgis Dovydaitis atšventė kirvio metus

Šis tas apie didįjį tautosakos rinkėją

Vilniškė spauda labai atidžiai seka, registruoja ir aprašinėja įvairių asmenų sukaktis. Visi šiandieniniai partiniai "didieji" veiksėjai labai iškilmingai mini net 50 metų amžiaus sukaktis, o ką bekalbėti apie didesnes. Tačiau visa tai taikoma tik "saviems". Tuo tarpu, atidžiai sekant jų spaudą, neteko užtikti, kad kur nors būtų paminėta didžiausio lietuvių tautosakos rinkėjo "kirvio metai" — 70 metų amžiaus sukaktis. Taigi mes, nors ir neturėdami pakankamai duomenų apie šį didįjį mūsų tautosakininką, prisiminsime jį nors keliomis datomis.

Sukaktuvininkas gimė 1907. X. 19 Runkių kaime, Kazlų Rūdos girios pakraštyje. 1918 — 1928 m. mokėsi Kaune ir Marijampolėje. 1942 m. baigė Vilniaus universitetą. Lygiagrečiai mokytojo S. Kalvarijos ir Alvyto mokyklose ir rinko tautosaką.

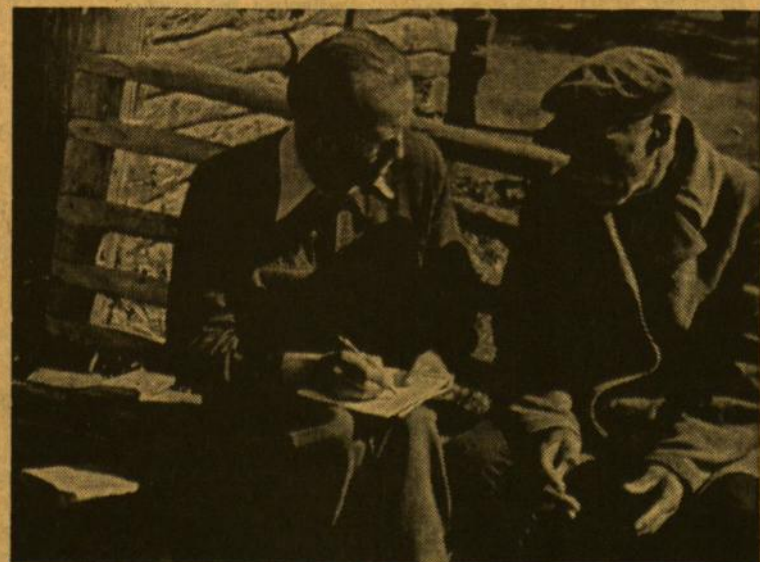
Tautosaką pradėjo rinkti jau 1923 m. ir šio darbo nenutraukė net sunkiausiais karo ir pokario metais. 1940 — 1947 m. mokytojo Kauno ir Vilniaus gimnazijose, bet vėliau buvo atleistas iš darbo. Kad ir neturėdamas lėšų ir pačių elementariausių ekonominių sąlygų, J. Dovydaitis kiekvieną vasarą išstius 2 — 3 mėnesius keliaudavo po tolimiausius Lietuvos kampelius, iš žmonių lūpų — pirmųjų šaltinių užrašdamas ir vėliau rekorduodamas lietuvių liaudies turtus.

Užrašinėjo lietuvių liaudies dainas, pasakas, įvairius pasakojimus, padavimus, papročius, smulkiosios tautosakos dalykus. Praeitų metų pabaigoje jo surinktos tautosakos registracijos eilės numeris pasiekė Nr. 62. 550. 1977 metais — paskutinė jo išvyka, tęsėsi visus tris mėnesius. Tautosakos archyvu — Lietuvių kalbos ir literatūros institutui jis yra įteikęs daugiau kaip 40.000 surinktos tautosakos vienetų. Kiti tebėra jo kukliame butelyje Vilniuje. Yra aprašęs daugybę etnografinių pastatų, archeologijos bei istorijos paminklų, senosios lietuvių tautosakos kulto vietų. Beveik išsivysęs po Sūdūvą, besikalbėdamas su senais žmonėmis, surado tam tikrą skaičių jau išnykusios sūdūvių — jotvingių tautosakos žodžių, kuriais susidomėjo kalbininkai, jų tarpe ypač Jan Otrębski, "Gramatyka języka litewskiego" — lietuvių kalbos gramatikos trijų tomų autorius.

J. Dovydaitis keliaudamas rinko ir lietuvių etnografines vertybes, įrankius ir namų apyvokos dalykus. Tačiau tautosakos rinkimas ne tik jurgui duonos. Ją užsi-dirbo ir šeima išlaikė, tarnaudamas, mokytojaudamas. Niekas

neparūpino jam ir susisiekimo priemonės, kad būtų lengviau keliauti ir reikalingus dalykus vežiotis.

Rinkdamas tautosaką, ir tarnaudamas, mažą tetrėjo laiko ją studijuoti, perrašinėti. Vis dėlto jau 1931m. buvo išleistas jo didžiulis veikalas — Dainos, 1935 m. (kartu su K. Dineika) — Keliaujame po gimtąjį kraštą, 1957 m. — Lietuvių liaudies pasakos. Tautosakos klausimais rašė "Naujojo Romuvoje", "Tautosakos mokykloje", "Gimtajame krašte", "Ryte" ir kitur. Turį paruošęs spaudai keletą rinktinės ir labai idomioms tautosakos tomų, kurios dabartinėmis sąlygomis nesągalimybės išleisti. S. m. sausio mėn. I pusėje dalyvavo Tautosakos parodoje Vilniuje, kur pateiktos 600 psl. apimties 1200 tautosakos kūrinių ir 400 jo užrašytų dainų melodijų. Laimėjo I laipsnio diplomą ir medali. Nežinūrint to, dabartinės valdžios pripažinimo nesusilaikė. Gyvena skurdžiai iš labai menkos pensijėlės

Sukaktuvininkas tautosakos rinkėjas Jurgis Dovydaitis užrašinėja tautosaką Dailidžių kaime, Dieveniškių apylinkėje, Vilniaus krašte. Kalbasi su vietos gyventoju Tomu Videlka. (iš Br. Kvildio archyvo)

ir dirba kaip padienis darbininkas turtingesniųjų asmenų sodoose.

"Kirvio metus" atšventęs, didžiausias lietuvių tautosakos rinkėjas nesusilaikė jo užpelnyto valdžios pripažinimo, jam nebuvo suteiktas plačiai praktikuojamas "nusielpinuso kultūros veikėjo" ar panašus vardas; neleidžia mi ir jo surinktos tautosakos da-

lykai, sukaktis neminama spaudoje...

Tačiau lietuvių tautos J. Dovydaitis nėra ir niekada nebus pamirštas. Sukakties proga, kad ir kiek pavėluotai, prisimename jį ir mes, lietuviškoji išeivija. Sveikiname ir dėkojame už didžiulius darbus, kuriuos jis yra mūsų tautai atlikęs. (bk)

Acta Baltico-Slavica XI tomas

1977 m. Lenkų mokslo akademijos Slavistikos institutas Varšuvoje išleido vienuoliktąjį minėto leidinio tomą. To leidinio paskirtis apimanke yra aptarta lenkų, rusų, anglų, gudų, lietuvių ir latvių kalbomis. Lietuviškas aptarimas skamba šitaip: "Metraštis skirtas slavų — baltų istorijos, kalbotyros ir materialinės kultūros santykiams tyrinėti. Acta Baltico — Slavica yra Lenkijos Mokslių akademijos Slavistikos instituto leidinys, skirtas praeities ir dabarties politiniams, visuomeniniams bei kultūriniais santykiams tarp baltų (senųjų prūsų, lietuvių ir latvių) ir slavų tautų (lenkų, gudų ir rusų) tyrinėti. Redakcija, skelbdama analitinio ir sintetinio pobūdžio tyrimų rezultatus, siekia išryškinti praeities buvusias slavų — baltų, o vėliau lenkų — gudų — lietuvių ir rusų — latvių bendrąsias tradicijas, o taip pat, keičiantis darbo patyrimu, diskusijomis ir dalykine kritika, registruoja šių tautų pasiekimus humanitarinių mokslų srityje".

Tas metraštis buvo pradėtas leisti 1964 m. Balstogės mokslo draugijos. Nuo 9-to tomo (1976 m.) jo leidimą perėmė Lenkijos mokslų akademija. Vyr. redaktoriui yra lenkų kalbininkas prof. Jan Safarewicz. Redakcinio komiteto sraše (greta prof. Knut-Olof iš Lundo, vieno gudo ir keturiolikos lenkų mokslininkų) yra įrašytas ir Vytautas Mažiulis iš Vilniaus. Iš mūsų labiau žinomų lenkų mokslininkų tame komitete yra prof. dr. Tadeusz Dzierżykraj — Rogalski, "Roc-

nik Białostocki" tomų vyr. redaktorių, Lenkijos Antropologų sąjungos pirmininkas prof. Henryk Lowmianski, istorikas.

Ir šis tomas, kaip paprastai, suskirstytas į 4 dalis: I. Studijos, II. Diskusijos, III. Medžiaga ir IV. Recenzijos. Tiesiogiai lietuviškus reikalus liečia keli rašiniai. Pvz. Jerzy Wisniewski, iš Krokuvos, "Rytų Balstogijos kolonizacija — genezė, raida, diferenciacija ir etniniai pasikeitimai (7-81 psl.)". Žemėse tarp Vyslos ir Nemuno nuo Neolito laikų kryžiuosiai ir varžėsi įvairios kultūros. Su laiku ten šaknis lėidė, be lenkų bei možūrų, iš pietų atėję ukrainiečiai, iš šiaurės rytų gudai, o iš šiaurės lietuviai, jotvingiai. Nuo Jogailos laikų visos žemės, dabar įeinančios į Balstogės vaivadiją, priklausė Lietuvai. Toliau seka Andrzej Rachuba "Povilo Sapiegos laikysena Švedijos ir Jono Kazimiero atžvilgiu IX. 1655 — II. 1656) — apie didikų elgesį "tvaro" metu". Tai nebuvo nei silpnas karo vadas, nei karštas patriotas. Tai buvo, greičiau, didikas, visomis išgalėmis siekęs užimti vadovaujančią vietą Lietuvos D. Kunigaikštijoje. Švedų karaliaus Karolio X Gustavo padėčiai stiprėjant, linko prie jo, bet gaves iš karaliaus Jono Kazimiero Vilniaus vaivados ir Lietuvos hetmono vietas, aktyviai įsijungė ir Jono Kazimiero šalininku eiles, nors nesugebėjo grumtis su Boguslavu Radvila.

Toliau eina 6 studijos kalbiniais klausimais. Jų tarpe E. Geinuišienės, iš Vilniaus, "Tranzityviniai refleksiniai veiksmažodžiai

lietuvių kalboje", 193-209 psl.

Diskusijų skyriuje yra: J. Powierski, iš Gdanskio, "Kritika koncepcijos, kad, esą, Prūsų politinės raidos pavėlavimo priežastimi buvo išorinė ekspansija" (277 — 307 psl.). Jan Jurekiewicz, iš Poznanės, "Keletas kritiškų pastabų apie lietuvių tautinį sąjūdį lenkų politinėje galvosenoje 1883 — 1914 metais" (309 — 315 psl.). Kazimierz Aščik, iš Lodzės, "Apie Ostikų (Astikų) šeimos kilmę — legendos ir tikrovė" (317-329) psl.). "Medžiagų" skyriuje pateikta "Acta Baltico-Slavica" I - X tomų rašinių bibliografija.

Recenzijų skyriuje aptariamos 5 knygos, daugiau ar mažiau liečiančios Lietuvą, lietuvių kalbą. Kitos kelios liečia latvių, prūsų kalbas. Prof. Knut-Olof Falk

Nuomonės ir pastabos

Bolševikmečių skaičius ir Klaipėdos klausimas

Buvo parašytas straipsnis apie bolševikmečių skaičių (Draugo kult. pried., 1977.XI.26). V. Vaitiekūnas, atsielėdamas į tą straipsnį (ten pat, 1977.XII.10), tvirtina, kad tarptautinės teisės atžvilgiu pirmoji bolševikų okupacija (1918-1919) tebuvo tik įvykis "pačios Rusijos imperijos viduje, nes Lietuva dar formaliai tebebuvo laikoma Rusijos dalimi".

Negalima su tuo sutikti. Ir štai kodėl. Jei Vasario 16 d. aktas dar nebuvo tarptautinės teisės aktu, tai pačios Sovietų Rusijos 1918.XII.22 dekretas turėtų būti pripažintas tarptautiniu, nes tą dieną Sovietų Rusijos Liaudies komisarių taryba Lenino pasirašytu dekretu pripažino Lietuvos respubliką ir jos laikinąją vyriausybę. Tiesa, su V. Kapsuku priešakyje vyriausybė buvo bolševikinė, bet tas dokumentas pripažino Lietuvos atsiskyrimą. Jei dar ir šia pripažinimo teise kas nors suabejotų, tai 1918.III.3 Brastos sutarties faktas nebetenka suabejoti dėl to dokumento turėjimo tarptautinės reikšmės. Toje Rusijos ir Vokietijos sutartyje Rusija atsižadėjo Estijos, Latvijos, Lietuvos, Suomijos ir Ukrainos. Taigi Brastos sutartis Lietuvą atskyrė nuo Rusijos, todėl Lietuva po Brastos sutarties nebebuvo formaliai laikoma Rusijos dalimi.

Tiesa, čia nebuvo V. Vaitiekūno reikalaujamos Rusijos — Lietuvos pasirašytos sutarties, tačiau, taip galvojant, čia padaro-

Lietuviai tarptautinėje civilizacijų konferencijoje

International Society for the Comparative Study of Civilizations septintoji metinė konferencija įvyks Wisconsin universitete, Milwaukee Union balandžio mėn. 13-16 d. Suvažiavimas ir paskaitas skaitys daugelio Amerikos universitetų profesorai, bus svečių ir iš Europos universitetų.

Suvažiavimo darbotvarkėje matome ir mums gerai pažįstamų lietuviškųjų pavardžių. Balandžio 14 d. nuo 1 val. 30 min. iki 3 val. 45 min. popiet vyksiančiame "Creative Workshop I", svarstant temą "Savages", pirmininkaus Algis Mickūnas (Ohio universitetas), dalyvaus ir Alfonso Lingis (Pennsylvania universitetas). Tą pačią dieną nuo 8 val. iki 10 val. vak. "Creative Workshop II", skaitant Hayden V. White paskaitą "Archaeology of Knowledge and Cross — Cultural Translation", pirmininkaus Vytautas Kavolis, šiuo metu prezidentaujantis vi-

sai suvažiavimą suaukusiai, pradžioje minėtai draugijai. Seštą papildo "Acta Baltico — Slavica X tome paskelbtus savo rašinius apie (Sūdūvos) ežerus.

Iš 22 rašinių, tilpusių šiame tome, 14 liečia lituanistiką. Jie užima 307 psl. (visas tomas — 399 psl.). Panaši proporcija randama ir ankstyvesniuose tomuose: tai matyti iš jau minėtų (331 — 354 psl.) I — X t. rašinių bibliografijos. Neabejotina, kad "Acta Baltico-Slavica" lituanistinėms studijoms teikia daug naujos ir vertingos medžiagos.

J. Dainauskas

dienį — balandžio 15 d. nuo 1 val. 30 min. iki 3 val. 30 min. popiet vyksiančiam kolokviumui tema, "Semiological Approaches to the Study of Civilizations vadovaus Rimvydas Šilbajoris (Ohio universitetas). Šiame kolokviume kalbės ir Tomas Venclova (UCLA) tema "On the Model of Time in East European Cultures". O kolokviumui, tą pačią dieną vyksiančiam nuo 4 val. iki 6 val. vak. ir svarstančiam temą "Comparative Study of Forms of Spirituality", vadovauja Algis Mickūnas (Ohio universitetas). Sekmadienio — balandžio 16 d. plenumo posėdyje 9 val. priešpiet bus prezidentinė Vytauto Kavolio kalba, tema "Civilization Analysis as the Common Ground".

Suvažiavimu besidomintieji ir norintieji jį vykti daugiau informacijų gali gauti, kreipdamiesi šiuo adresu: The University of Wisconsin - Milwaukee, Department of Geography, P.O. Box 413, Milwaukee, Wisconsin 53201. Nakvynės reikalu gali skambinti telefonu: (414) 963-4068.

Audriaus Plioplio darbai Washington, D. C. galerijoje

M. K. Ciurlionio temomis "Draugo" kultūriniam priede rašiusio dr. Audriaus Plioplio dailės darbų paroda sostinės galerijoje "Washington Project for the Arts", 1227 G Str., N.W., Washington, D.C., atidaroma balandžio 4 d. Paroda galerijoje vyks iki balandžio 29 d. Ji užims tris didelius galerijos kambarius.

Japoniškų haikų patikslinimas

"Draugo" kult. priedo Nr. 65 (11) kovo 18 d. atspausdintuose Japonų haikų yra klaidų, kurias čia atitaisome. Haiku nr. 12 ir 13 autorius — Basho, haiku nr. 14 ir 15 autorius — Joso, haiku nr. 23 autorius ne ne Shelbi, bet Seibi.

Yra ir pora stambesnių korektūros klaidų, kurias taip pat patiksliname: haiku nr. 6 atspausdinta "Paėmiau mėnulį", o turi būti "Pasėmiau mėnulį";

haiku nr. 19 atspausdinta "Pakrantės alyva", o turi būti "Pakrantės slyva".

GINTARO PAPUOSALŲ PARODA

Norberto Lingertaičio gintaro papuošalų paroda Jaunimo centre, Chicagoje, vyksta nuo kovo 31 d. iki balandžio 2 d. Parodą rengia Akademinis skautų sąjūdis.

• Joseph Ehret, VOM ADAM DER EUROPAER. Basel 1978.

Tai Šveicarijoje gyvenančio prof. Juozo Ereto klasikinės brošiūros apie lietuvių ir aplamai baltus jau ketvirtąjį laida. Leidinys vokiečių kalba, 48 psl. Autorius čia ryškiai atskleidžia lietuvių tautos istorinį kelią, kultūrinę raidą ir šiandieninę situaciją. Visa tai įdomiai jungiama su kitų baltų tautų ir jų kaimynų likimu bei tarpusavio santykių kontekstu.

Banaičio

JORATĖ IR KASTYTIS

3 veiksmų opera

Dainuoja Chicago Lietuvos Operos choras, Dana Stankaitytė, Margarita Momkienė, Aldona Stempinė, Stasys Baras, Groja simfoninis orkestras. Diriguoja Aleksandras Kučinas. Pulkė davana. Albumas, 3 plokštelės. Kaina su persiuntimu \$15.55 ras Kučinas.

Užsakymus siųsti: DRAUGAS 4545 West 63rd St., Chicago, Ill. 60629

TIK KĄ IŠEJO IŠ SPAUDOS

J. I. Kraševskio

VITOLIO RAUDA,

kurią "AUSROS" laikų veikėjai vadino lietuvių epu ir lygino HOMERO ILIJADAI. Vaizduoja lietuvių tautos priešistorinį gyvenimą. Iš lenkų kalbos vertė Povilas Gaučys. Knyga puošia 50 medžio raizinių dail. V. Smakausko atlikti 19 amž. pradžioje. 286 pusl. Kaina su persiuntimu \$6.30.

Užsakymus siųsti:

DRAUGAS, 4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629

ŠIOS PLOKŠTELĖS DAUGELIUI DAR NEŽINOMOS

Įdainavo A. Dvarionas. Šokių muzikos rinkinys XXV

Įdainavo Birutė Tamoliūnienė. Šokių rinkinys "Svajonių sukury"

1. Septintame rojuje — angų valsas
2. Mūsų susitikimas — tango
3. Nuostabus berniukas — Cho Cho
4. Klajojančios rožės — lėtas fokstrotas
5. Įgesys — tango
6. Jaunystės meilė — tango
7. Ta naktis — angų valsas
8. Kenguri sampa — samba
9. Nakties serenada — tango
10. Aldona — tango
11. Kodėl neatėjai — fokstrotas
12. Gal būt, gal būt — bolero

Įdainavo A. Šabanauškas. Šokių muzikos rinkinys XXVI

1. Kur lankos žaliuoja — tango
2. Amour-Beguine
3. Laukiu, sugrįžk — valsas
4. Sutekmy daina — tango
5. Liūdna — tango
6. Marytė mėlynė — fokstrotas
7. Tik tau, Rio Rita — fokstrotas
8. Žibuklės — valsas
9. Balti žiedai — manbo
10. Svajonė — tango
11. Nakties serenada — tango
12. Aldona — tango
13. Kodėl neatėjai — fokstrotas
14. Gal būt, gal būt — bolero

Įdainavo Birutė Tamoliūnienė. "O Ramunėle, pasakyk", šokių muzika

1. Granada — lėp. fantazija
2. Pavasaris už lango — tango
3. Su tavim kartu — cha cha
4. O Ramunėle, pasakyk — valsas
5. Tavo akys — rumba
6. Žavingos naktys — fokstrotas
7. Senam sode — tango
8. Niekad sekmadienį — cha cha
9. Jauna kai buvau — beguine
10. Šią nakt — cha cha
11. Pavėdas — tango
12. Kaip ir aš — rock

Lietuviškų dainų ir operų rinkinys VII

1. Faustas
2. Cavalleria Rusticana
3. Kai mes augom du broliukai
4. Jaudies daina
5. Val nekukuok
6. Gražinos arija
7. Gražinos arijos tarsi
8. Įdainavo V. Grigaitienė
9. Įdainavo V. Grigaitienė
10. Įdainavo V. Grigaitienė
11. Įdainavo S. Gražinis
12. Įdainavo E. Saulėvičiūtė
13. Mano gimtinė
14. Įdainavo A. Kutkauskas
15. Ulginta daina
16. Įdainavo A. Kutkauskas
17. Prapuoliau, motule
18. Įdainavo K. Petrauskas
19. Du broliukai kunigai
20. Įdainavo K. Petrauskas
21. Sudiev, kary
22. Įdainavo K. Orantais
23. Ispaniška meilė
24. Įdainavo K. Orantais

Visos šios plokštelės kainuoja tik po \$8.00. Gaunamos

DRAUGAS

4545 W. 63rd St., Chicago, Ill. 60629

* Užsakant pridėti 50 c. už kiekvieną plokštelę persiuntimui. Illinois gyventojai moka 5% mokesčių. Užsakymų į Kanadą reikia pridėti po \$1.50 pašto išlaidoms.

Vincetas Liulevičius

5 1/4% HIGH RATES 7 1/2%

PER ANNUM
PASSBOOK
ACCOUNTS

PAID QUARTERLY AT

BRIGHTON
FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

HIGHEST RESERVES

4071 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
TEL: LA 3-8248
(WEST OF CALIFORNIA AVE.)

PER ANNUM
certificates
\$5000 or more
4 year min.

6 3/4%

PER ANNUM
\$5000 or more
minimum
30 months

PER ANNUM
\$1,000 or more
1 year min.

SPYGLIAI IR RODYGLIAI

Redaguoja dr. S. Aliūnas

TEISINGŲJŲ DIENA

Niekas negal užginčyti, kad balandžio 1-ji nėra teisingųjų diena. Žmonės tą dieną sako teisybę, bet galia, kad ne visi teisybę tiki. Iš viso žmogus nenori teisybės girdėti, jam labiau patinka melas, nors neaišku, kas yra melas ir kas teisybė. Pavyzdžiui žmogus nori išlikti jaunas, bet jei kas jį pavadina nesubrendėliu, tai tuoj supyksta.

Iš viso balandžio pirmosios proga esame linkę sakyti teisybę. todėl, pagal balandžio pirmąją, įvyks daug nuostabių atsitikimų. Pvz. visi aiškiai matysime, kaip Altos pirm. dr. K. Bobelis su ašaromis akyse kviečia LB pirm. Algį Gečį priimti Vasario 16-sios aukas. Abu tie siog mušasi, negalėdami vienas kitam iškisti pinigų.

St. Barzdukas su didele meile bus apkabintas altininkų, o altininkai iš meilės grįš nuo reorganizuotos prie pirmosios meilės senosios bendruomenės.

Ak, džiaugsis sau kiekvienas, ir pažiūros bus plačios, "Akiračius" "Naujienos" Mylės, kaip save pačios.

Matysime — Stravinską Su Ralio melstis eina, O Broniui Nainiui Altas Dainuoja meilės dainą.

Alsuos visi iš laimės, Visi ims meilės dušą, Iš meilės Antras kaimas, Matysim, Kairį muša.

Visi bus vieno skonio, Džiaugsis menu susėdę, Galerijos Čiurlionio Matysim eina "steady".

Iš karčiamos pro langus Giesmė aidės be krašto, "Tėvų nameliai bangūs" Gulės prie švento Rašto.

Kovingas mūsų būdas Nuo meilės keistis ima, Surengs šaunus Alvdas Rūkorius pagerbimą.

Kas buvo ir praužo, Visi į darbą ryšis, Ir nebebus lietuvis Vien Vytautas didysis.

Ak, daug nuostabių dalykų vyks. Pavyzdžiui, išeis Marijampolės gimnazijos monografija, apie kurios komiteto veiklą girdėjom dešimtį metų. Visi "Saulės skatikų" priešai sudės dešimt tūkstančių dolerių, kad būtų parašyta ir išleista ne saujos skatikų, bet "Mūsų dolerių".

Visi "Gimtojo krašto" palai-kytojai, bendradarbiai ir pareiškimų davėjai vyks į Sibirą ir išleis atostogų ten ištrėmimo esančius lietuvis.

Patriotai pradės reikalauti už darbus ne doleriais, o litais, kad taip būtų sustiprinta patriotiškė, o tie, kurie miegsta sakyti "Dabartinė Lietuva", padarys žygį, kad kur nors būtų imamas ir rublis.

Nuostabūs dalykai galima pastebėti balandžio 1-sios proga, ir jei kas kuo nors dar abe-

joja, tai iš viso nepripažįsta balandžio 1-sios reikšmės.

Zinoma, bus ir tokių atvejų, kada nežinosim, ar čia balandžio pirmosios tiesa ar melas, nes kartais žmona skundžiasi, kad vyras jos nemyli, nes nebemėša. Taigi kartais balandžio pirmą dieną gali kilti teisybė ir melą jungiantis teigimas:

— Iš meilės LB ir Alta viena kitai kaulus laužo. L. G.

PATY SAVE GIRIA

Kritikas Pr. Naujokaitis "Tėviškės žiburiose" kovo 18 d., vertindamas J. Narūnės atsiminimus, rašo:

"Literatūrinių atsiminimų autorius M. Vaitkus stengdavosi save sukuikinti, lyg ironizuoti, ne save, o vaizduojamus žmones pastatyti į pasakojimo centrą. Deja, J. Narūnė tos dorybės neturi, ji pati save spalvina, gražina, ryškina. Gal tai ir nėra didelė blogybė..."

Manytume, kad P. Naujokaitis be reikalo priekaištauja: kas moterį pagražina, jei ne ji pati: pasipudruoti ir pasipalvoti reikia.

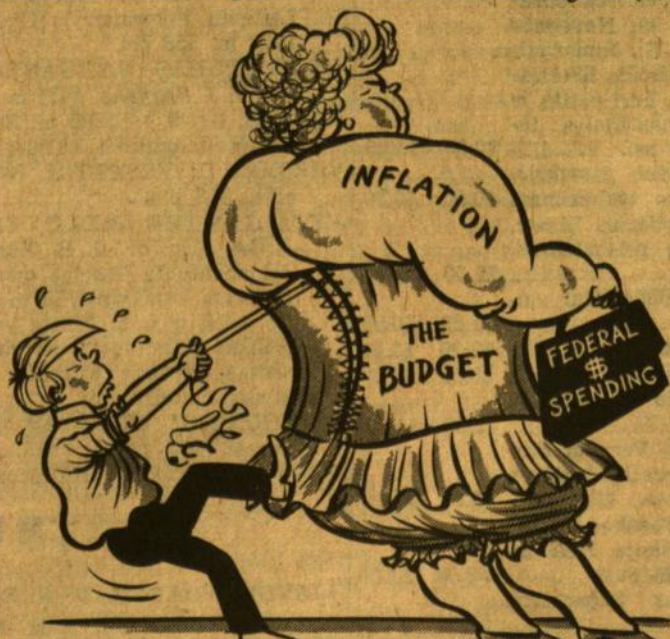

Išoko oželis
I rūtų daržely,
Nei LB, nei Alta
išvyti negali.

PIGI NUOMA

"Nors Chicagoje tebesitęsia rekordinio sniego žiema, daug Jaunimo centro lankytojų palieka ir užmiršta savo pirštines, švarkus, megztinius. Kadangi šiuos radinius Jaunimo centras turi išlydyti, prašo vieno cento per dieną už palaikymą".

"Mūsų žinio"

Vargu ar atsiras tikrai geri gorsetai, kad suvaržytų per daug išsiplūstusią ponį Infliaciją

GRAMATIKA IR AKROBATIKA

"Jei ir man pačiam kada nors būtų reikėję susidurti su tokia kad ir dalyvių mokslo 'raidžių keitimo akrobatika', kokia šiandien peršama išeivijos net pradinių mokyklų mokiniams, vargu bau 'laisvai lietuviškai' kalbėčiau. Būčiau nusikamavęs iš pat jaunų savo dienų... 'Pratimuose' pusdalyvio ir dalyvio mokslui skirti 39 puslapiai (81-120)! Nepriklausomos Lietuvos mokyklose teturėjom paliginti lašelį".

Stasys Barzdukas
"Mūsų kalba"

KĄ VALGO PAGYVENĖ

— Kas dirbo su pagyvenusiais, tas gerai žino, kokių ožių kai kurie jų būna prisivalgę.

Dr. J. Adomavičius

KAS YRA KAS

Aukšt. lit. mokyklos mokiniai buvo apklausti, kiek jie pažįsta žymesnius asmenis. Čia pateikiame dalį mokinių atsakymų. Po kiekvienos pavardės skaičius rodo, kiek mokinių tą asmenį pažino.

Vytautas Marijošius (3) — dirigentas; rašytojas; Marijošiaus sodas.

Simas Kudirkas (40) — jis buvo belaisvis Lietuvos ir tada čia atvažiavo, mėgino pabėgti iš Lietuvos. Vėliau Amerika jį čia prileido; nušoko nuo laivo, dėl laisvės.

Darius Lapinskas (31) — kompozitorius, pianistas; Teatro ir muzikos direktorius; mokytojas; dirigentas; senas dirigentas; dabar čia Chicagoje gyvena; Margočio kalbėtojas su P. Petručiu; fotografas.

Sofija Barkus (34) — radijos programininke; ji turi programą ant radijos; Margočio pranešėja; artistė; operos dainininkė; dailininkė.

Bernardas Brazdžionis (27) — rašytojas ir poetas; rašė pasakas; kūrėjas; dailininkas; turi krautuve.

Antanas Smetona (40) — prezidentas; pirmas Amerikos prezidentas.

Dana Stanikaitytė (32) —

Jaunųjų žodynėlis

duobė — skylė; iškasta skylė; maža skylė; gili ir didelė skylė; skylė kelyje.

skylė — duobė; duobė kur nors; kur žemė nuslenka žemyn; tuščia vieta kur nors; idubimas; duobė stale ar rūbuose; maža išgręžta vieta; duobė, kuri nebuvo žmogaus iškasta; maža iškasta žemėje.

vadovėlis — trumpas aprašymas; knygelė, kurioje yra visi įdomūs dalykai surašyti (dainos arba įstatai, bet ne abu); maža knyga apie tą įvykį.

karvelis — paukščiukas, kuris skrenda į tolimus kraštus, dažniausiai su prižiūtais laisvais; paukštis, kuris visą laiką skraido apie statulas; mažukas gyvulys, randamas daugiausia ūkyje, ēda žolę; saldainiai; šokis.

lynoti — daryti linijas.
liniuotė — lazda, kuri tiesia; stovėti linijoje.

AUSTRALIJOS MUSE

"Malonu ir šilta, tik kiek musės įkyrios. Jos nesikandžioja, o tik žmogų padaro gyvesni".

V. Bacevičius

"Be lietuvių kalbos, gimtosios kalbos gero mokėjimo bandyti įkvėpti jaunam lietuviukui tautinę sąmonę tai tas pat, kas galvą įkišus į vandenį burbuluoti".

Pr. Razminas

"Nebūtina reikia, kad dramų pabaigoje triumfuotų sukčiai, o teigiamieji herojai būtų išguiti į nykią naktį".

Pr. V.

Kas yra tas ir kitas?

dainuotoja; aktorė; turi radijo programą; lietuvis, kur mes pasirašėm išlaisvint jį.

Petras Petrutis (21) — jis turi programą ant radijos; "Margočio" radijo valandėlės pirmininkas; "Margočio" kalbėtojas; kalba ant "Bartkienės radijo; radijo ir televizijos direktorius; dainininkas.

Dr. Kęstutis Viliūnas (9) — Vliko pirmininkas; daktaras; medicinos daktaras; rašytojas.

Bronius Nainys (14) — Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas; priklauso Bendruomenei; lietuvių politikos veikėjas; lietuvis advokatas, dalyvavo S. Kudirkos išlaisvinime; rašytojas; skautininkas.

Povilas Žumbakis (12) — advokatas; rašytojas ir menininkas; skautų vadas.

Stasys Yla (15) — rašytojas; mokslininkas; kunigas.

Aloyzas Jurgutis (23) — rašo muziką; pianino grojikas; muzikos direktorius; turi savo chorą; mokytojas; veda radijo programą; fotografas; "Neries" "coach".

Viktoras Petravičius (9) — menininkas, grafikas; mokina meną; senos Lietuvos operos

Neišlavėjusi moteris turi ir kai kurių privalumų, ji virdama pierus gali gaminti juos tokius, kad greičiau taptų našle

KAIP ELGTIS SU "IŠSIVADAVUSIA" MOTERIMI?

Kruopštusis J. Venckus, SJ, Valentino dienos proga surado ir išsivertė iš "Sunday Family Weekly", leidžiamo Lowell, Mass., fragmentą, kurį patalpino "Laisvosese Lietuviams" (1978.II) ir, štai, kokie tenai patarimai yra vyriškiems individams.

"Pirmiausia prieš susidraugaudamas turi sužinoti, ar mergaitė nepriklauso išsilaisvinimo sąjūdžiui (Women's Lib.). Jeigu taip, tai tavo elgesys turi būti štai toks: neprašyk jos pasimatymui, nesakyk jai, kad ji esanti graži, nes tada ji tikrai užsigaus — juk tokiu būdu tu ją vertini pagal lytį. Nevadink jos jokiais maloniniais vardais (doll, baby, honey), nes tai galėtų atrodyti, kad tu ją laikai tik malonumo objektu; ją tiesiog vadink tik vardu. Išsivadavusi moteris nenori atrodyti per daug moteriška.

"Jeigu tu nori su mergaite draugauti, nekvesk jos per telefoną, jieskok pripuolamos progos. Kuris kur pirmas turi kviesiti? Tai visai nesvarbu. Kas pirmas, tas geresnis. Vyrui patartina neparodyti, kad jis ima kokią nors atsakomybę už ją, nes ji tai gali palaikyti paternalizmu.

"Išsivadavusi moteris mėgsta daug kalbėti. Klausyk jos. Jeigu nutarsite drauge pavalgyti, leisk jai parinkti vietą. Jeigu tu parinksi, ji many, kad tu nori domiuoti. Išsivadavusi moteris nenori, kad vyriškis užmokėtų sąskaitą — mokėkite abudu per pusę. Niekados diskutuojant nesakyk jai, kad vyras labiau vadovaujasi protu, o moteris intuicija.

"Jeigu tu nori su mergaite draugauti, nekvesk jos per telefoną, jieskok pripuolamos progos. Kuris kur pirmas turi kviesiti? Tai visai nesvarbu. Kas pirmas, tas geresnis. Vyrui patartina neparodyti, kad jis ima kokią nors atsakomybę už ją, nes ji tai gali palaikyti paternalizmu.

"Norint kurį nors žmogų pažinti, reikia bent sykį su juo susibarti.

Alf. Grauslys

"Kai kiškis miega, tai ir sraigė greitai.

"Ką padės, sakysim, tokio mokytojo burbuliavimas apie tėvynės meilę, jei net jis pats tautos reikalų pakankamai nepažįsta".

Pr. Razminas

"Norint kurį nors žmogų pažinti, reikia bent sykį su juo susibarti.

"Kai kiškis miega, tai ir sraigė greitai.

Tarybinė karvė, kaip vaizduoja "Tiesa", nepripažįsta paslautos valdžiai plieno ataskaitos, o šyliu kolchoze liko nenupiauta 117 ha. vikių ir avių mišinio, bet ataskaita duota

dainininkas.
Henrikas Nagys (4) — rašytojas; mokina planiną; Lietuvių Bendruomenės pirmininkas; tautinių šokių grupės vedėjas.

"Kaip mes, kaliforniečiai, žiūrime į savo mokslininkų pranašystes dėl žemės drebjimo. Visi sako, kad jis bus, bet niekas nesako kada. Gal rytoj, o gal ir už šimto metų".

R. K. Vidžiūnienė

VILNIUJE

Atvykęs į Vilnių svečias:

— Turiu visą valandą laisvo laiko!

— Elk valgyklon valgyti! Dar ir pritrūks...

"Kaip jau žinoma nuo šv. Petro atleidų Čedasmose, vienas mato ant vežėčių įenų barankų virtines, kitas choristę velniškai trumpu sijonu"

Liučas Dovydenas

BALYS PAVABALYS

Ne žlugdyti, bet ugdyti!

Kadaise nuomūkis.
Dabar infliacija.
Kas čia besmukai
Tegu tik plečia ją!
Tegu infliacija
Gyvuoja knygoj ir menai
Tegu ji iškelia mane.
Ir nuopelnus tegu padidina
Tegu pasidilo stikla skidina
Protėngiem kritikan
(Gal ir politikam),
Idant jiem galvos išsiplėstų
Ir nesiskirtų nuo kopūstų!

SU ĮTARTINU PONU

Turtingas direktorius įsižiūrėjo į savo sekretorę, nusišvedė ją kelis kartus į gerą restoraną papietanti ir priėjo išvados, kad ji tikty jam į žmonas. Tačiau jis dar panorėjo apie tą merginą šį tą daugiau sužinoti, tai pasamdė sekli, kuris po poros savaitių jam atsiuntė tokį pranešimą:

"Kalbamoji mergina turi ko geriausia vardą. Ji yra kilusi iš pulkios šeimos, turi aukštuomenėje daug draugų, ir apie ją visų nuomonė yra ko gražiausia, bent buvo iki šiol, kol ji prieš keletą savaičių nepradėjo išel-dinėti į restoranus su įtartinu charakterio biznieriūm".

JAV PREZIDENTAI

Savaitraštis "Newsweek" rašė: Rooseveltas įrodė, jog prezidentūra gali būti profesija visam amžiui. Trumanas — kiekvienas gali tapti prezidentu, Ike — Amerikai prezidentas visiškai nereikalingas, o Kennedy — Amerikai pavojinga turėti prezidentą.

GYDYTOJŲ GRETOSE

PAŽANGA

— Ką man daryti, daktare, kad naktį galėčiau gerai miegoti?

— O, bandykite išgerti, prieš eidami į lovą, stiklinę šilto pieno ir užkirmsti kiek obuoliu.

— Betgi prieš šešis mėnesius tamsta man patarai, kad imtų miegas, papasniknauti?

— Taip, ponai, bet medicinos mokslo nuo laiko gerokai pažengė.

DANTYS

— Tamsta turite infekciją savo organizme. Galimas daktas, reikės ištraukti kai kuriuos dantis.

— Štai čia jie visi, daktare, išsiėmęs savo dantų protezą, atsakė pacientas.

VISCIUKO OPERACIJA

Garsus chirurgas buvo pakviestas pletų į turtuolio namus. Seimininkė paprašė gydytoją prie valgiais apkrauto stalo papiausiųtyti keptą viščiuką. Bet vos jis ėmėsi darbo, viščiukas nusprūdo nuo stalo, tiesiai ant ponios kelių.

— O tai tau, daktare, — su burbėjo ponia, — nežinau, ar aš patikėčiau, ar ne tamstai operacijai.

Chirurgas pasipūtė iki savo pilnos didybės.

— Jūs, ponai, — atrėžė jis, — esate ne viščiukas, o višta.

NUOSPAUDA

— Liaukis, tamsta, mojavęs rankomis ir daręs grimasas. Kam tai, juk dar ne nepaliečiau danties, — sudraudė dantistas pacientą.

— Aš žinau, kad nepalietė, daktare, bet užmynėt mano kojos nuospauda.

— Parodyk man vyrą, abiem kojom stovintį ant žemės, o aš tau parodysiu vyrą, kuris negali nusimauti kelnį.

"Chicago Sun-Times"

— Jeigu nori žinoti tikrą moters amžių, klausk kitos moters.